Ազգ
Azg
armenian daily
20 ՄԱՅԻՍ 2003 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 95 (2780)

Այսօր Շառլ Ազնավուրը ժամանում է Երեւան

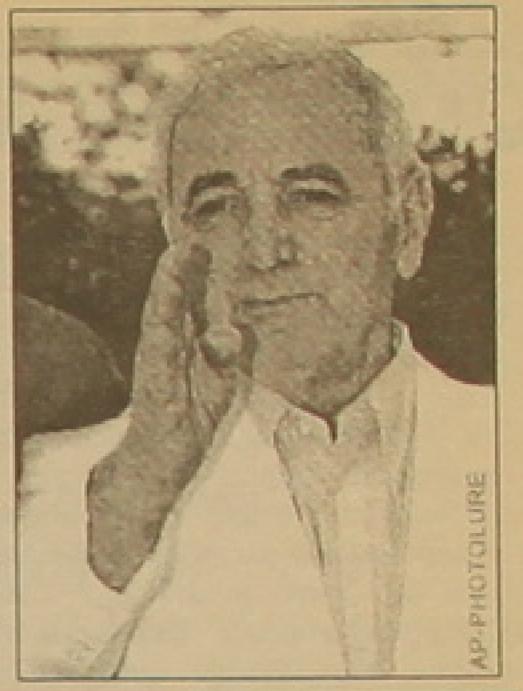
AP-PHOTOLURE

«Երբ մեկ շաբաթ փարիզյան լրատվամիջոցները լռեն իմ մասին, իսկապես աղետ կլինի կարիերայիս առումով», մի առիթով ասել է աշխարհահռչակ ֆրանսահայ երգիչ Շառլ Ազնավուրը: Այս օրերին Ազնավուրի մասին անմիջականորեն խոսելու պատիվ կունենան հայաստանյան լրատվամիջոցները, քանզի նա այսօր ժամանում է Երեւան:

Մեծանուն երգիչն իր եռօրյա այցի ընթացքում կլինի հանրապետության նախագահի հյուրը եւ փաստորեն հայրենիքում կնշի իր 80-ամյակը մայիսի 22-ին:

Իր գործունեության ընթացքում Ազնավուրն արդեն վերածվել է մի ամբողջ երեւույթի: Ու նաեւ մեր ժողովրդի յուրօրինակ դեսպանի՝ եվրոպական այդ երկրում:

«Երկրում ստեղծված պայմանները չեն նպաստում մարդկանց բարեկեցությանը», ասում է Գագիկ Աբրահամյանը

Հանդիպում Կենտրոն համայնքի բնակիչների հետ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Կենտրոն համայնքի բնակիչների հետ կիրակի օրը հանդիպում ունեցան ՀՌԱԿ համամասնական ցուցակում 2-րդ տեղը զբաղեցնող Գագիկ Աբրահամյանը եւ քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանը:

PHOTOLURE

Անդրանիկ Միհրանյանն անդրադարձավ իրաքյան պատերազմից հետո ստեղծված աշխարհաքաղաքական իրավիճակին: Նա նշեց, որ մինչ պատերազմը թվում էր, թե Ռուսաստանը, լինելով հակաահաբեկչական դաշինքի մեջ, պատրաստ է անել այն, ինչ կորոշի Վաշինգտոնը: Սակայն այդպես չեղավ: Իրաքյան պատերազմին Ռուսաստանը դեմ էր: Այդ դիրքորոշումը հետեւողական էր, որի հետ համամիտ էին նաեւ Ֆրանսիան եւ Գերմանիան: ԱՄՆ-ը փորձում է սեպ խրել այդ դաշինքի մեջ: Դրա վկայությունն էր Կոնդոլիզա Ռայսի այն հայտարարությունը, թե Ֆրանսիային պետք է պատժել, Գերմանիային՝ արհամարհել, Ռուսաստանին՝ ներել: ԱՄՆ-ը ցանկանում է նաեւ նվազեցնել ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի դերը, ինչին դեմ են վերոնշյալ երկրները: Նրանք դեմ են նաեւ ԱՄՆ-ի գերիշխանության հաստատմանը Մերձավոր Արեւելքում, Սիրիային եւ Իրանին զսպելու նրա ծգտմանը: Եվրոպան չի ցանկանում, որ ԱՄՆ-ը թելադրի նավթի գները:

Տես ▸ էջ 4

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Սկինհեդները կրկին ակտիվանում են

Ամիսներ տեւած դադարից հետո Ռուսաստանի խոշոր քաղաքների փողոցներում կրկին ակտիվություն են ցուցաբերում ֆաշիստական գաղափարախոսություն դավանող ռուս պատանիները, այսպես կոչված սկինհեդները, որոնց զոհերը հիմնականում կովկասյան ծագում ունեցող ռուսաստանցիներն են:

Անցյալ տարվա մեծ ակտիվությունից հետո նրանք տեւական ժամանակ լուռ էին, իսկ իրավապահները, այնուամենայնիվ, որոշ աշխուժություն դրսեւորում էին: Մասնավորապես, պրոֆիլակտիկ միջոցառումների մասին խոսվեց մարտին, երբ սկսվեց Ռուսաստանի ֆուտբոլի առաջնությունը, ապրիլին, երբ որպես «ավանդական» առիթ էր հայտարարվում Հիտլերի ծննդյան օրը, մայիսյան տոների նախօրեին: Եվ հանկարծ հերթական ֆաշիստական դրսեւորումներն արտահայտվեցին շատ սովորական մի օր, առանց որեւէ «ծանրակշիռ» առիթի:

Կիրակի առավոտյան Մոսկվայի Չերտանովո թաղամասում 30 հոգանոց մի հրոսակախումբ հարձակվել է իրենց բակում ֆուտբոլ խաղացող երկու հայ երեխաների վրա, որոնցից ավագը 14 տարեկան է, կրտսերը՝ 12: Երեխաներից մեկին դաժան ծեծի են ենթարկել, նա տեղափոխվել է հիվանդանոց: Թեեւ մանչուկի կյանքին վտանգ չի սպառնում, բժիշկները նրա արագ ապաքինման երաշխիքներ չունեն: Մի քանի ոսկրային կոտրվածքներից բացի նա նաեւ ուղեղի ցնցում է ստացել: Մյուս երեխան հասցրել է փախչել եւ օգնություն կանչել: Վրա հասած մեծահասակները կարողացել են սկինհեդներից մեկին բռնել եւ հանձնել ոստիկանությանը, սակայն ոստիկաններն առանց պատճառաբանելու նշել են, թե հրոսակախմբի այլ անդամներին դժվար թե հաջողվի գտնել: Նման, մեղմ ասած, անտարբեր վերաբերմունքը կարող է շատ ծանր հետեւանքների հանգեցնել, եթե չասենք, ուղղակիորեն խրախուսել ֆաշիստ պատանիների գործողությունները: Արդեն իսկ տագնապալի լուրեր են ստացվում Սանկտ Պետերբուրգից, Եկատերինբուրգից եւ այլ խոշոր քաղաքներից: Ռուսական ոստիկանության տվյալներով, այսօր երկրում կազմակերպված սկինհեդական խմբավորումների անդամների թիվը գերազանցում է 15 հազարը:

ՌՈՒԶԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ
Մոսկվա

Երեւանում է Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարար Գրիզլովը

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը երեկ ընդունել է երկօրյա աշխատանքային այցով Հայաստանում գտնվող Ռուսաստանյան Դաշնության ներքին գործերի նախարար Բորիս Գրիզլովին:

Մեծ կարեւորություն տալով Հայաստանի եւ Ռուսաստանի իրավապահ մարմինների համագործակցությանը, հանրապետության նախագահը վստահություն է հայտնել, որ միասնական ջանքերի շնորհիվ հանցավորության դեմ պայքարը շատ ավելի արդյունավետ կլինի: Ռոբերտ Քոչարյանը համառոտակի անդրադարձել է Հայաստանի ոստիկանության համակարգում իրականացված բարեփոխումներին:

Բորիս Գրիզլովի գնահատմամբ, երկու երկրների իրավապահ գերատեսչությունների միջեւ ձեւավորվել է սերտ գործակցություն, պարբերաբար տեղի են ունենում տարբեր մակարդակի հանդիպումներ: Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարը համառոտակի ներկայացրել է հայաստանյան այցի ընթացքում քննարկվելիք հարցերի շրջանակը: Անդրադարձ է եղել նաեւ Հայաստանի եւ Ռուսաստանի իրավապահ գերատեսչությունների միավորված կոլեգիայի նիստի նախապատրաստմանը, որը նախատեսվում է անցկացնել հունիսին Մոսկվայում:

Վաշինգտոնը դժգոհ է Թուրքիայի գլխավոր շտաբից

Հայտարարել է Անկարայում ԱՄՆ-ի դեսպանը

ԱՆԿԱՐԱ, 19 ՄԱՅԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անկարայում ԱՄՆ-ի դեսպան Ռոբերտ Փիրսոնը նոտա է փոխանցել Թուրքիայի արտգործնախարարությանը, որում նշվում է, որ Վաշինգտոնը դժգոհ է Թուրքիայի զինուժերի գլխավոր շտաբի ղեկավարության գործունեությունից: Այսպիսով, գրում է «Նեշնըլ պրեսս» (?) գործակալությունը, թուրք հասարակայնությանը պարզ դարձան ԱՄՆ-ի պաշտպանության առաջին փոխնախարար Պոլ Վոլֆովիցի՝ ավելի վաղ արած այն հայտարարությունները, թե ամերիկա-թուրքական հարաբերությունների վատացման հիմնական մեղքն ընկած է թուրքական բանակի ղեկավարության վրա:

Ռոբերտ Փիրսոնի փոխանցած փաստաթուղթը, մասնավորապես, մեղադրանք է բովանդակում այն մասին, որ «Հյուսիսային Իրաքում տեղաբաշխված թուրքական ստորաբաժանումներն օգնություն ցույց չեն տալիս ամերիկյան զորքերին»: Ամերիկյան վարչակազմի դժգոհությունը հարուցած մյուս պատճառն այն հանգամանքն է, որ թուրքական գլխավոր շտաբի ղեկավարությունը մշտապես ամերիկյան զինվորական ղեկավարությունից հավելյալ վություն է պահանջում Հյուսիսային Իրաքի իրավիճակի մասին: Ամերիկացի զինվորականներին խիստ զգուշում է այն հանգամանքը, որ թուրք զորահրամանատարները մշտապես իրենց հիշեցնում են այդ տարածաշրջանում «քրդական հիմնախնդրի» կարգավորմանն առնչվող պարտավորությունների մասին:

Այս պարագայում, ըստ ԱՄՆ-ի դեսպանի, Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Աբդուլլահ Գյուլի այցը Վաշինգտոն անժամանակ կլիներ: Նրա կարծիքով, ավելի ճիշտ կլիներ, եթե Անկարան ԱՄՆ-ի մայրաքաղաք ուղարկեր թուրք բարձրաստիճան դիվանագետների պատվիրակություն:

2 նոր ռմբահարումներ Իսրայելի դեմ

Վերջին 3 օրվա ընթացքում 5 ռմբահարում տեղի ունեցավ Իսրայելի դեմ պաղեստինցիների կողմից: Դրանցից 3-ը՝ շաբաթ եւ կիրակի օրերին (տեսնել էջ 5), իսկ 2-ը՝ երեկ: Առավել արյունալին երեկ հետմիջօրեին պատահածն էր Թել Ավիվից հյուսիս գտնվող Աֆուլա քաղաքում: Ըստ նախնական տվյալների, պաղեստինցի կին մահապարտը փորձել է մտնել քաղաքի խճողված շուկաներից մեկը: Երբ պահակներն արգելել են նրա մուտքը, վերջինս պայթեցրել է մեջքին ամրացված ռումբը եւ մահացել՝ տեղում պատճառ դառնալով 4 ուրիշների սպանության: Վիրավորների թիվը դեռեւս ճշտված չէ: Նույն առավոտյան հեծանվով մի մահապարտ մոտեցել է իսրայելական բանակային արգելափակոցին, Հեբրոնի մոտ, եւ պայթեցրել է իրեն, ծանրորեն վիրավորելով 3 զինվորի: Հստակորեն, վերջին օրերի ռմբահարումների նպատակն է ցույց տալ, թե պաղեստինցիները համաձայն չեն առաջարկվող կարգավորմանը կամ այսպես կոչված «ուղեգծին», քանի դեռ իսրայելական բանակը չի ազատել գրաված պաղեստինյան տարածքները:

Պաղեստինցիների միջեւ կատաղի մարտեր Լիբանանում

Լիբանանի հարավում գտնվող ծովեզրյա Սայդա (Սիդոն) քաղաքում գտնվող պաղեստինյան մեծագույն գաղթակայանում երեկ անակնկալ բախումներ սկսվեցին պաղեստինյան մրցակից կազմակերպությունների միջեւ: Յասեր Արաֆաթի կողմնակիցները կրակ բացեցին «Անսար» կոչված մեկ այլ խմբավորման անդամների վրա: Կռիվները շուտով տարածվեցին եւ կատաղի բնույթ ստացան: Գաղթակայանի փողոցներում, լիբանանյան հեռուստաընկերությունների վկայությամբ, մեծ է դիակների եւ վիրավորների թիվը, սակայն կրակի սաստկության պատճառով ոչ ոք չի համարձակվում դրանք հեռացնել:

Արի Ֆլեյշերը հրաժարական տվեց

Նախագահ Ջորջ Բուշի խոսնակը՝ Արի Ֆլեյշերը, երեկ անակնկալ հրաժարական տվեց: 42 տարեկան խոսնակը, որը հայտնի է սպիտակ տանը իր չափված-ձեւած նախադասություններով եւ անտեղիտալի տոնով, հայտարարեց, որ ձանձրացել է 21 տարի անընդմեջ քաղաքականության մեջ լինելուց եւ պատրաստվում է մասնավոր գործով զբաղվել: Ֆլեյշերը պատրաստվում է վերադառնալ Նյու Յորք, որտեղ իրեն սպասում է 2-րդ կինը, որի հետ պսակվել է ընդամենը 6 ամիս առաջ:

ՎՐԱՍՏԱՆ

Թբիլիսին պատրաստ է երկարաձգել Ախալքալաքում ռուսական ռազմական ներկայության ժամկետը

Վրաստանի նախագահը երկուշաբթի օրն իր ավանդական ռադիոհարցազրույցում հայտարարեց, որ երկրի տարածքում հակամարտությունների (Աբխազիա եւ Հարավային Օսիա) չկարգավորված լինելը եւ ռուսական ռազմակայանների (Ախալքալաքում՝ 62-րդ, Բաթումում՝ 12-րդ) ներկայությունը չեն խանգարում, որ Վրաստանն անդամակցի ՆԱՏՕ-ին:

«Հյուսիսատլանտյան դաշինքին Վրաստանի անդամակցությունը ժամանակի հարց է եւ արդեն կախված է մեր պարտականությունների կատարումից», ասաց Էդուարդ Շեւարդնաձեն:

Անցած շաբաթ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնը Թբիլիսիում հայտարարել էր, որ «Կովկասում հակամարտությունների կարգավորման համար անհրաժեշտ է Ռուսաստանի կառուցողական միջամտությունը»:

Իր հերթին Վրաստանի ԱԳ փոխնախարար Կախա Սիխարուլիձեն մի քանի շաբաթ առաջ նշել էր, որ Թբիլիսին պատրաստ է երկարաձգել Ախալքալաքում ռուսական ռազմական ներկայության ժամկետը, պայմանով, որ ռուսները նախ հեռանան Բաթումից:

Մոսկվան իր հերթին նշում է, որ Բաթումից եւ Ախալքալաքից ռազմակայանները դուրս բերելու համար անհրաժեշտ է մոտ 11 տարի, եւ նախ պետք է դուրս բերել Ախալքալաքի ռազմակայանը:

Պաշտոնական Թբիլիսին լիովին չի վերահսկում Ջավախքի երկրամասը եւ Աջարիան, որտեղ տեղաբաշխված են ռուսական ռազմակայանները: Ախալքալաքից 62-րդ ռազմակայանի դուրսբերմանը դեմ են տեղի բնակիչները, քանզի մոտ 2000 մարդու ապահովում է համեմատաբար բարձր աշխատավարձով: Նույնը վերաբերում է Բաթումի ռազմակայանին: Աջարիայի առաջնորդ Ասլան Աբաշիձեն բազմիցս նշել է, որ ինքնավար հանրապետության տարածքում ռուսական ռազմական ներկայությունն անհրաժեշտություն է:

Աջարիայի՝ կենտրոնական իշխանություններին չհնազանդվելու հրողությունը շաբաթ օրը մեկ անգամ եւս ցույց տվեց Աբաշիձեն: Աջարիայի «արյունը», Բաթումում ընդունելով Վրաստանի վարչապետ Ավթանդիլ Ջորբենաձեին, պարզ ձեւով նշեց, որ կենտրոնական բյուջե չի փոխանցի այն 15 մլն դոլար գումարը, որը պահանջում է Շեւարդնաձեն: Աբաշիձեն ասում է, որ մինչեւ Թբիլիսին չփոխանցի Աջարիային հասանելիք 75 մլն դոլարը, ոչ մի լումա չի փոխանցի Թբիլիսիին: Նա հայտարարել է, որ ինքնավար հանրապետության հանդեպ Թբիլիսիի իշխանությունների «դիսկրիմինացիոն քաղաքականության պայմաններում» իրեն այլ բան չի մնում, քան գումարները տեղում տնօրինելը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թբիլիսի

Մեծահարուստների թաղամասի նկուղները

Հնագէտները դժգոհ են պեղումների ընթացքից

Արդեն մեկ շաբաթ Հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի 3 մասնագետներ՝ Գրիգոր Կարախանյանը, Աղավնի Ժամկոչյանը, Ֆրինա Բաբայանն աշխատում են Հանրապետության հրապարակի տարածքում: Արդեն մեկ շաբաթ հրապարակում անընդմեջ հայտնվում են նաեւ հետաքրքրասերների խմբեր, ովքեր երկար կանգնում են հրապարակի տարբեր անկյուններում լայն բացվածքով խոր փոսերի կողքին, ենթադրություններ անում: Հնագետներին արդեն հաջողվել է հետաքրքրական նմուշներ արեւերես հանել՝ խեցեղեն, մետաղյա ժանգոտած գործիքներ (զամ, նույնիսկ մանգաղ, դռան փական) հախճապակի: Ի դեպ, հայտնաբերվել են նաեւ վաղ շրջանի (12, 13-րդ դարեր) մեն հնագետի հետ 7-8 բանվոր պիտի աշխատի: Ի դեպ, հնագետների համար աշխատանքային նման անբարենպաստ պայմանների ստեղծումը պատահական չէ: Հրապարակի «Լինսի» ծրագրով իրականացվող բարեկարգման աշխատանքները նախատեսված է ավարտել սեպտեմբերի սկզբներին, իսկ հնագետներն իրենց «դանդաղկոտությամբ» կարող են խախտել շինարարների ժամանակացույցը: Ահա ինչու, ամենեւին հաշվի չնստելով հնագետների հետ, բանվորները արագ լցնում են այն խանդակները, ուր հայտնվել է հերթական նկուղի ուրվագիծը: Լինում է եւ այնպես, որ հնագետները չեն էլ հասցնում աչք ածել դրանց վրա:

Շինարարության հենց առաջին օրերին հայտնաբերված ստորգետնյա նկուղի ուրվագծերը առավել հստակվել են: Կամարակապ շինության պատկերներն ակամա զուգորդվում են գինետան գաղափարի հետ, եւ դա գայթակղիչ խայծ կարող է դառնալ որեւէ մեկի համար, հենց այդտեղ, զովասուն գետնահարկում հնաբույր կառույցի պատերի տակ հիմնելու այդպիսի հաստատություն, ասենք մեծ շահույթ խոստացող ռեստորան: Եվ քանի մեր գործարարներն այդքան էլ հաշվի չեն նստում որեւէ արժեքի հետ, լինի էկոլոգիական, մշակութային թե այլ բնույթի, ապա այս առթիվ հնագետների կասկածն ու մտավախությունը բնական կարելի է համարել:

Ժամանակին, երբ կառուցվում էր Հանրապետության հրապարակը, շինարարները պարզապես հողով ծածկել են նկուղները եւ խնդիրն ավարտված համարել: Ֆրինա Բաբայանն ասում է. «Պետք է գոնե փնտրենք, գտնենք այս շինությունների նախագծերը, հատակագիծը, եթե չգտնենք, շատ ափսոս, որովհետեւ սա հին Երեւանի գողտրիկ թաղամասերից է»:

Սակայն արդեն իսկ ակնհայտ է նորահայտ թաղամասի նկուղների հետ ինչպես վարվելու ընդհանուր տրամադրվածությունը: Հավանաբար խնդիրը կլուծվի այնպես, ինչպես հրապարակի կառուցման ժամանակ վարվեցին: Իսկ հնագետներից պարզապես հիմնավորում է պետք, որ 18-19-րդ դարերի հին Երեւանի կենդանացած այս հուշարձանն այնքան էլ արժեք չի ներկայացնում: Եթե իրողությունը դիտարկենք այն տեսանկյունից, որ մեր հանրապետության ամեն անկյունում հնագիտական նման անակնկալների բախվելու հավանականությունը խիստ մեծ է, որ շատ բացահայտվածներ էլ ոչ պեղելու, ոչ հետազոտելու հնարավորություն չկա, որ մեր հնագիտական մեծարժեք հուշարձանների կողքին այս նորն այնքան էլ չի խոստանում արտասովոր լինել, ապա նման մոտեցումը գուցե եւ արդարացված է: Սակայն հաշվի առնենք, որ հին Երեւանը կենդանացել է քաղաքի հենց սրտում, ուր անպայման այցելում է Հայաստան ժամանած զբոսաշրջիկը, ապա հին Երեւանի գողտրիկ թանգարանը եկամտի լուրջ աղբյուր կարող է դառնալ: Բացի այն, որ սերունդների համար կպահպանվի մայրաքաղաքի պատմության փոքրիկ մի հատված:

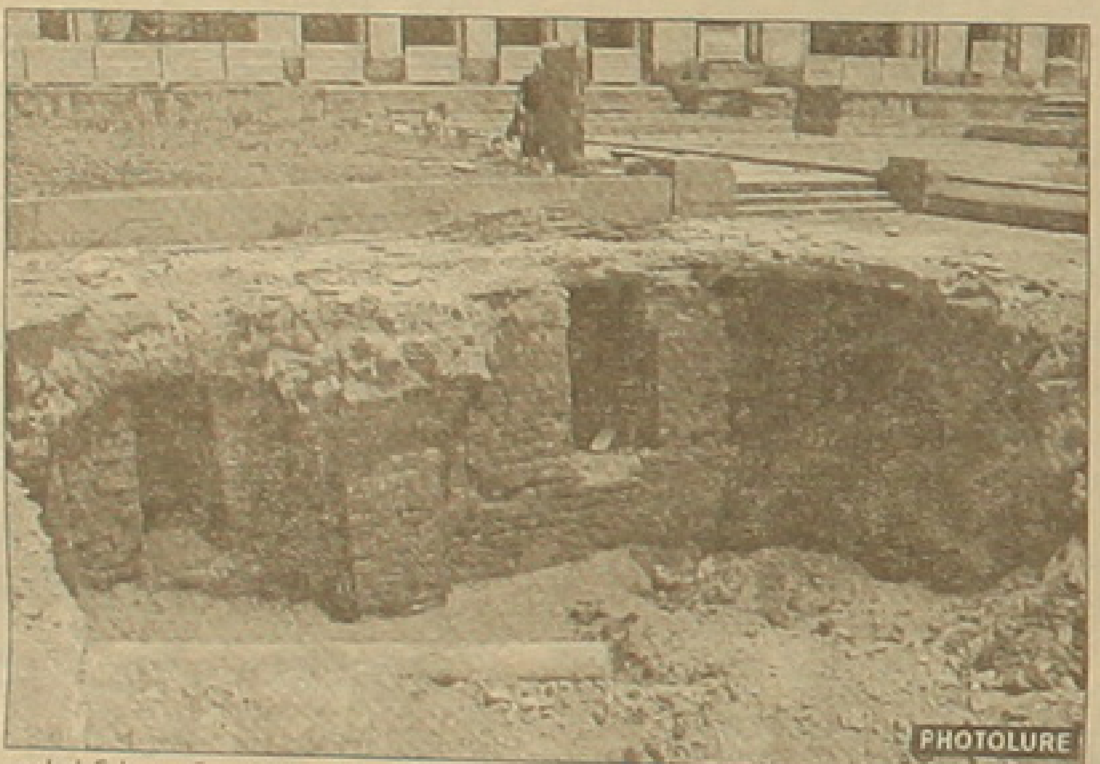

հախճապակե իրեր, որոնք վկայում են վաղ միջնադարում եւս բնակավայրի գոյության մասին:

Հնագետները խուսափում են իրենց եզրահանգումները վերջնական գնահատականի կարգավիճակով ներկայացնելուց, բայց առայժմ դրանց էությունը չի տարբերվում կանխատեսումներից: Ըստ այդմ, հրապարակի ընդերքում 18-19-րդ դարի Երեւանի մի ծաղկուն թաղամասի շենքերի նկուղային հարկաբաժիններն են, եւ դատելով դրանց արտաքին տեսքից ու կառուցվածքից, մեծահարուստ, ունեւոր տանտերեր են ապրել այս տարածքում: Սա երեւի մեկն է շքեղ եկեղեցիներով շրջապատված երկհարկանի, եռահարկ տներով այն թաղամասերից, որոնցով հիացել են եվրոպացի ճանապարհորդները՝ Երեւանը նմանեցնելով եվրոպական քաղաքի:

Նկուղներն ու մառանները ձգվում են հրապարակի ցայտաղբյուրներից մինչեւ այն հատվածը, ուր տեղադրված էր Լենինի արձանը: Սակայն հնագետները դժգոհ են աշխատանքների ընթացքից: Պեղումների եւ ուսումնասիրությունների համար նրանց ընդամենը 10 օր ժամանակ է տրվել, մինչդեռ, նրանց կարծիքով, գոնե մեկ ամիս անհրաժեշտ է նկուղային թաղամասի մասին գոնե մոտավոր պատկերացում կազմելու համար: «Իսկ եթե խոսքը վերաբերում է լուրջ ուսումնասիրությանը, ապա հնագետի համար այստեղ միշտ էլ նյութ կլինի: Նույնիսկ 1-2 տարին բավական չէ», ասում է Գրիգոր Կարախանյանը:

Հնագետների հետ աշխատող բանվորների թիվն էլ սակավ է՝ ընդամենը 4-5-ը, մինչդեռ, ըստ իրենց, լիարժեք աշխատանքի համար ա-

Առայժմ, սակայն, շրջանառվում է կոմպրոմիսային տարբերակ, մի փոքրիկ հատված պահպանել, իբրեւ հուշարձան, մնացածը կրկին թաղել գետնի տակ:

Նկուղային թաղամասի վերաբերյալ պաշտոնական եզրահանգումները կներկայացվեն երկու օր հետո:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՔԱՐՈԶԱՐՇԱՎ

Մենք մեր առջեւ դրված խնդիրներն իրականացնում ենք

Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը (ՀՀԿ) կիրակի եւ երկուշաբթի օրերին իր քարոզարշավը շարունակեց Տավուշի մարզում: Մարզի մուտքի մոտ սպասված թեկնածուներին, այդ թվում ՀՀԿ խորհրդի նախագահ, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին, ՀՀԿ համամասնական ցուցակում երկրորդ հորիզոնականը զբաղեցնող, պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանին, մարզի կողմից ընտրված 3 ԱԺ պատգամավորների եւ մարզական կառույցների ղեկավարներին դիմավորեցին աղ ու հացով, դհոլ-զուռնայով, Տավուշի մարզպետ Արմեն Ղուլարյանի գլխավորությամբ:

Տավուշի մարզը 300 կմ սահմանամերձ է, եւ արցախյան պատերազմից բազմիցս ռմբակոծվել են մի քանի տասնյակ գյուղերի տներ, որոնք մինչեւ այժմ էլ հիմնովին չեն վերանորոգվել: Սահմանամերձ գյուղերն են՝ Արծիս, Լչկաձոր, Այրում, Բաղանիս, Ջուջեւան, Կոթի, Ոսկեւան, Նոյեմբերյանի շրջակա գյուղերը եւ ուրիշներ: Սակայն Ոսկեպար գյուղի անմխիթար վիճակը տարբերվում էր: Այդ էր պատճառը, որ Սերժ Սարգսյանը մանրակրկիտ անդրադառնում էր հարցերին ու տալիս սպառիչ պատասխաններ: Վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը հավաստիացրեց, որ կառավարությունը 2000 թ. կազմել եւ ընդունել է մարզպետ Արմեն Ղուլարյանի ներկայացրած մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը: Սահմանամերձ գյուղերին հատկացումների ու բարեփոխումների երկրորդ ծրագիրն իրականացվում է փուլ առ փուլ:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Խոստումներ, խոստումներ...

Նախընտրական շրջանում, հատկապես, երբ քարոզչությունն իր «տարերքի» մեջ է, ով եւ ինչ ասես չի խոստանում: Խոստանում են տառացիորեն աներեւակայելի եւ անիրականանալի բաներ: Ընդ որում, խոստումների հարցում հատկապես առանձնանում են մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության թեկնածուները, հաճախ անգամ մոռանալով իրենց կատարելիք դերն ու պատգամավորների գործառույթները:

Քանի որ նախընտրական քարոզչության ընթացքում մամուլն էլ զերծ չի մնում բազմապիսի պիտակումներից, ուստի մեր օրինակներում չենք հիշատակի պատգամավորության թեկնածուների կամ նրանց ցուցակում ներկայացված քաղաքական ուժերի անունները՝ նյութն այս կամ այն կերպ որպես հակաքարոզչություն կամ քարոզչություն չընկալելու համար:

«Գլխավորը գլխավորն ընտրել է» կարգախոսով է որոշել սկսել իր պատգամավորության ուղին մի թեկնածու: Համարձակ քայլ է այնքանով, որ մարդն ապագա դեմագոգի իր կերպարից չի հրաժարվում նաեւ նախընտրական շրջանում:

Դեմագոգիայի տարբեր որակներով ու տեսակներով ներկայանալու առումով մեր առաջին օրինակին չեն զիջում շատ-շատերը: Ասենք, խոստանում են մտածել դատարկ սառնարանների մասին, խոստանում են չխաբել, վստահել փոխադարձ, ասֆալտապատել Բաշինջաղյան փողոցի թիվ 184 շենքի բակը, փոխել 2 այլ շենքերի վերելակների ճոպանները, անգամ տեղադրել ջրաչափեր:

Թե ով որքան է պատրաստ իրականացնելու իր խոստումները, տխուր փորձ ունենք չհավատալու: Բայց հետաքրքրական է, որ թեկնածուներն իրենց խոստումներում կարող են հասնել արտառոցության: Օրինակ, մի թեկնածու խոստանում է «ընտրողին հնարավորություն տալ շփվելու» իր հետ: Այսինքն՝ դերերի փոխատեղում է ենթադրվում, այլապես դժվար է հասկանալ նման հնարավորություն ընձեռելու՝ ընտրված պատգամավորի մեծահոգությունը:

Խոստումներ էլ կան, որ արտառոց են իրենց միօրինակությամբ, կրկնվելու յուրօրինակ ունակությամբ, եւ, իհարկե, դրա հետեւանքով իմաստազրկվելու միտումով: «Ձեւավորենք միջին խավ», ի համեմատություն քաղաքական ուժերի, նման կարգախոս են «որդեգրել» նաեւ մեծամասնական ընտրակարգով պատգամավորության որոշ թեկնածուներ: Կամ, ասենք, խոստանում են աջակցել երիտասարդ տաղանդների բացահայտմանը, նպաստել հիմնարար տնտեսական բարեփոխումներին, ստեղծել սոցիալական պաշտպանության համակարգ:

Հասկանալի է, որ այս կարգախոսներն առանց կից իրատեսական ծրագրերի շատ հարմար ընտրախոսում են կամ էլ «ընտրակաշառք»: Նման ընդհանուր կարգի խոստումներով կարելի է էժան պրծնել: Բացի ընդհանուր լինելուց, այս տեսակ ցանկությունները ոչ թե մեկ պատգամավորի գործ են, այլ առնվազն համապետական ծրագիր դառնալու կարիք ունեն:

Համապետական մակարդակից ցածր չեն էլի շատ խոստումներ: Օրինակ, պահպանել յուրաքանչյուրի՝ անկախ դիրքից եւ զբաղեցրած պաշտոնից, հավասարությունն օրենքի առջեւ, կամ նպաստել արտագաղթի նվազեցմանը եւ արտագաղթած բնակչության վերադարձին եւ այլն:

Որոշ դեպքերում էլ «քաղաքին հեղինակություններ» ասվածի ոչ հեռավոր արձագանք հիշեցնող խոստումներ են հնչում: «Արմատախիլ» անել խնամի-ծանոթ-բարեկամների ինստիտուտը», խոստանում են, բայց հստակորեն չեն նշվում մեխանիզմներ նման պոպուլիստական հայտարարություններն իրականություն դարձնելու համար:

Նույն կերպ պարզ չէ, թե ինչպես պետք է խոստումներ տվող թեկնածուները «կենսաթոշակները» հավասարեցնեն «նվազագույն աշխատավարձին», «խաբված ավանդատուներին վերադարձնեն խնայողությունները» կամ «ապահովեն աշխատել ցանկացող յուրաքանչյուրին աշխատատեղով»: Այս վերջինի համար գոնե նշենք, որ մեր ընտրությունների մասին դիտորդական առաքելությունների բարձունքից կարծիքներ հայտնողների երկրներում անգամ նման կարգախոսները պետությանն արժենում են միլիարդավոր դոլարներ: Չմոռանանք, որ մենք միլիոններ իսկ հազիվ ունենք:

Փողերը փողեր, սակայն վստահությամբ կարելի է պնդել, որ մեր իրականության ինքնագոհ թեկնածուների գերակշիռ մասի համար խոստումները ոչ թե ապագա ծրագրերի բաղկացուցիչ են, այլ միայն նախընտրական շրջանին վերաբերող եւ ընտրվելու մարտավարության մաս կազմող դրույթներ:

Եթե հավատանք, որ մեր թեկնածուները «էլեկտրաէներգիայի վարձը 1 կվտ.ժամի համար կսահմանեն 16 դրամ», «աղքատության սահմանին գտնվող անձանց եւ հաշմանդամներին կվերադարձնեն հասարակական եւ մշակութային կյանք» կամ «կենսաթոշակները կհավասարեցվեն նվազագույն աշխատավարձին», ապա մեզ կմնա միայն մի երկու ծայն էլ պարտք վերցնել ու տալ մեր կյանքը զարդարելու նման «անհագ» եւ «ինքնաբուխ» ցանկություն ունեցող թեկնածուներին:

Այս ամենի հետ չպետք է մոռանալ նաեւ, որ նույն այդ թեկնածուները խոստանում են. «Սիրել սեփական երկիրն ավելի շատ, քան սեփական շահը»:

Երնեկ մեզ:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Եվս մեկ հնագույն հուշակոթող Մաստարա գյուղում

Թալինի տարածաշրջանի Մաստարա գյուղը հայտնի է հնագիտական հուշարձաններով: Այստեղ են գտնվում 5-րդ դարի Սուրբ Հովհաննես կլոր հատակագծով գմբեթավոր եկեղեցին, հնագույն գերեզմանոց, պատմական զարգացման մի ողջ ժամանակաշրջան ընդգրկող VII դարի մատուռներ, 3-2-րդ հազարամյակի դամբարաններ: Տեղի բնակիչները, անշուշտ, հպարտ են իրենց գյուղի պատմությամբ ու մեծարժեք հուշարձաններով: Մեկ ամիս առաջ Պատմության ու մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալություն էր զանգահարել գյուղի տարեց բնակիչներից մեկը եւ հայտնել, որ Մաստարայի Պոչիկի ձոր կոչվող տարածքում թաղված է մնացել խաչքարային գեղաքանդակ մի կոթող, որի վերին հատվածը երեւում է: Ձորից քիչ վերեւ տուֆաքարի հանքավայր կա, որտեղ դեռ խորհրդային տարիներին տուֆ էր արդյունահանվում: Հանքավայրը շահագործելու ընթացքում տուֆաքարի մնացորդներն ու ավազը լցրել են ձորը: Բնակչի պատմածի համաձայն, թափոնների ծանրության տակ խաչքարը շուռ է եկել եւ աստիճանաբար ծածկվել: Հանքավայրի թափոնները ծածկել են նաեւ տապանաքարը, որի վրա կանգնած է եղել խաչքարը: «Մենք վստահ ենք, որ այդ խաչքարը եւս որոշակի պատմական-մշակութային արժեք է, թեկուզ միայն այն առումով, որ, գյուղացիների նկարագրածի համաձայն, խաչքարը 12, 13-րդ դարերին բնորոշ զարդանախշեր ունի: Խաչքարի հարեւանությամբ եղել է նաեւ սրբատեղիի վերածված մատուռ, եւ ենթադրվում է, որ նորահայտ այս հուշարձանը կառուցվել է այդ ժամանակաշրջանում գյուղի պատմության մեջ որոշակի դեր խաղացած անձի հիշատակին», համոզված է գործակալության հուշարձանների պահպանության եւ օգտագործման բաժնի գլխավոր մասնագետ Սուրեն Շաքարյանը:

Սակայն, ինչպես այսօր, Հայաստանի ամեն անկյունում, Մաստարան էլ նախընտրական իրարանցումների մեջ է: Հնագետները գյուղապետի հետ պայմանավորվել են ընտրություններից անմիջապես հետո Մաստարայի երիտասարդության մասնակցությամբ արեւերես հանել 2-2,5 մ հաստությամբ հողի շերտի տակ թաղված խաչքարը: Հնագետները հույս ունեն, որ գետնի մակերեսին դիմահայաց ընկած խաչքարը, այնուամենայնիվ, չի վնասվել:

Կ. Դ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Մայիսյան տրտմունքներ

Դպրոցական առօրյա, բարքեր

Դպրոցական վերջին զանգը կհնչի մայիսի 23-ին, եւ, ինչպես ընդունված է ասել, հազարավոր շրջանավարտներ կմտնեն մեծ կյանք: Այս տարվա մայիսն ավելի ծանրաբեռնված է, որովհետեւ վերջին զանգից 2 օր անց Ազգային ժողովի ընդունելության քննություններ կհանձնեն մեր պատգամավորական թեկնածուները, եւ մրցույթը թեժ կլինի: Ընդհանրություններ կա՞ն այս երկուսի մեջ՝ դժվար է ասել, բայց երկուսում էլ եռուզեռ է:

Դպրոցական կյանքի տարեվերջին ծնողների գործն ավելի է դժվարանում: Ամիսներ առաջ սկսվում է երեխայի մասնագիտության փնտրտուքը, որովհետեւ գրեթե բոլորն ուզում են իրենց զավակներին բարձրագույն կրթության տալ: Սրան «նպաստում» է բուհերի անսպառ քանակը: Դպրոցական կիսատ-պռատ գիտելիքները լրացնելու անհրաժեշտությունը՝ մասնագետի մոտ պարապելը, մոդայի պես է դարձել: Երեւանում կան հեղինակություններ, անուններ, որոնց մոտ պարապելը բնակչության որոշ խավի մենաշնորհն է համարվում՝ բարձր գների պատճառով: Սա կախված է անուն հանելուց կամ սարքելուց: Շատերը մեկը մյուսի ասելով իրենց երեխային եւ գումարը «վստահում» են այսինչին կամ այնինչին: Իհարկե, կապ ունեն աշխատավարձը, կոչումները եւ նույնիսկ... առանձնատունը: Այսինչը երկհարկանի տուն ունի, ասենք, Պռոշյան փողոցում եւ պարապում է այսքանով, ինչքան գինը բարձր է, պատիվն էլ բարձր է: Երբեմն անգամ ծնողի իմացությամբ երեխան շարունակում է անպտուղ պարապմունքը, որովհետեւ դադարեցնելն ամոթ է համարվում:

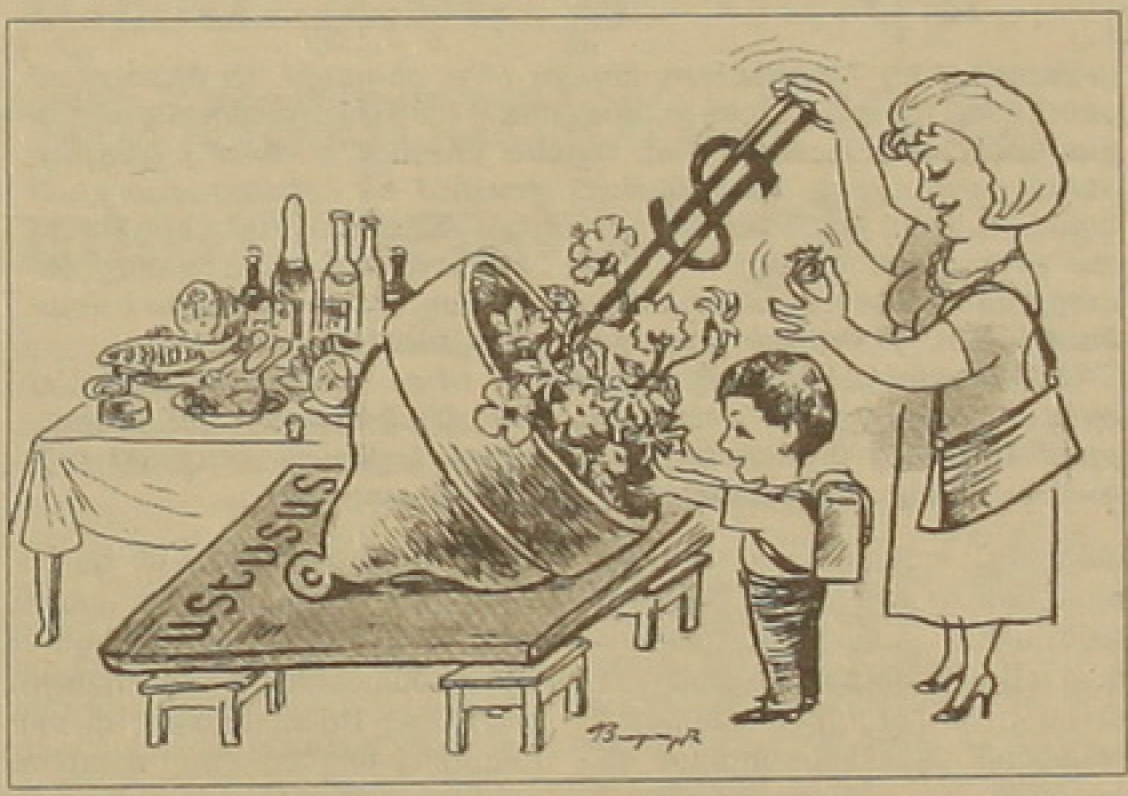

Վերջին զանգի եւ քննությունների արարողությունները շատ ծնողների համար լուրջ փորձություն են դառնում: Արարողակարգերն այնքան բազմազան ու նույնքան պարտադիր են՝ սկսած հագուստ-կապուստից, վինետկա-ծաղկեփնջերից, վերջացրած ռեստորանային խնջույքով: Իսկ ամենից կարեւորն առաջիկա քննություններն են, երբ, ըստ դասարանի սոցիալական վիճակի, որոշվում է գումարի չափը, ապա տեղաբաշխվում ըստ կարեւորության՝ առարկայի կամ ուսուցիչների միջեւ: Մեր դպրոցների մեծ մասում ընդունված են նվերներ՝ տնօրենի, դասղեկի համար՝ ոսկյա իրերի տեսքով, մյուսներին, ըստ հնարավորության, սպասք, օծանելիք, զարդարանքի իրեր եւ այլն: Իսկ վերջում ակսեսուարը՝ ամեն քննությունից հետո «սեղան գցելու» կարգը: Երկուական ծնող կցվում են ամեն քննության՝ սեղաններ պատրաստում՝ քաղցրավենիքի, մրգի, սուրճի, ըմպելիքների երբեմն ավելի «լուրջ» տեսականիով: Դպրոցական տարվա ավարտը նշանավորվում է հագուստի, սանրվածքի, նվերների, սեղանի, ռեստորանի համար մրցավազքով: Այս վերջինիս համար մեկ ամիս առաջ խառնվում են իրար. պարտամուրհակները մի կողմ թողած վազում ռեստորանից ռեստորան՝ մեկ օրով փակելու համար: Ըստ այդմ էլ վարձատրվում-գնահատվում են տարեվերջյան աշխատանքները՝ քննությունների արդյունքների վրա բարերար ազդեցություն թողնելով:

Ուստարվա ընթացիկ դրամահավաքությունը տոների առիթներով, դպրոցի կարիքների, անհասկանալի, անորոշ, անարվեստ համերգ-ներկայացումների համար, վերջինիս համեմատությամբ մանրուքներ են: Հիմա, կասեն, վերջին զանգ է, ավարտական քննություններ, կյանքում մեկ անգամ է լինում: Բայց ինչո՞ւ այսպես, երբ որոշ երեխաներ ստիպված են լինում ֆինանսի պատճառով հրաժարվել իրենց մասնակցությունից: Հաճախ ծնողը հրաժարվում է, մյուսները մեծահոգաբար ընդառաջում են նրան, իսկ աշակերտներից ոմանք հետագայում չարախոսելու առիթ են ունենում:

Ցավալիորեն այս սովորույթները սպառնում են կարծր ավանդույթ դառնալ եւ հոգս՝ ծնողների համար, պատանի-պատանուհիների մեջ ձեւավորելով արժեքային նոր համակարգ, որով նրանք կյանք են մտնում: Ընդ որում, այս երեւույթը միայն տասներորդցիներին չի վերաբերում, այլեւ տարեվերջյան քննական շրջան անցնող 3-րդ եւ 8-րդ դասարանցիներին, իհարկե, մեղմացված ձեւերով, ավելի «թեթեւ» եւ քննությունները «եզրափակող» «քաղցր սեղանով»: Հասկանալի է՝ ուսուցչի սոցիալական վիճակն անբավարար է, աշխատանքը գնահատված չէ (թեեւ կառավարությունն այս տարի որոշ ուշադրություն դարձրեց այս ոլորտին): Այս ամենով հանդերձ, պետք չէ տուրք տալ այսպիսի երեւույթներին: Անշուշտ, կան նման բարքերը չընդունող ուսուցիչներ նույնպես, եւ նրանց թիվը քիչ չէ: Բայց հիմնականում տասներորդցիների ծնողական ժողովները հենց սեպտեմբերից սկսվում են ֆինանսական հարցերի շուրջ խոսակցություններով, իսկ մայիսին արդեն անտանելի դառնում, երբեմն էլ զավեշտալի ավարտ ունենում: Ասենք, վերջին զանգի արարողությունից ավելի հուզումնալից է դառնում նվեր ստանալու պահը, եւ տվյալ իրը (ոսկյա շղթա, մատանի) ներկաներին, իբրեւ երախտագիտության նշան, ի ցույց անելը: Պատահում է եւ այսպես:

Սոցիալական, հոգեբանական, նաեւ անհատական հատկանիշներով պայմանավորված այսօրինակ երեւույթների վերացումը հնարավոր է իրականացնել միայն կրթական համակարգում հիմնավոր փոփոխություններ կատարելով, ուսումնական գործընթացներում նորագույն մեթոդների կիրառմամբ, հոգեւոր-բարոյական դաստիարակությամբ, անշուշտ նաեւ ուսուցչի սոցիալական բավարար պաշտպանվածությամբ: Կրթական համակարգն իբրեւ հասարակության զարգացման հիմնաքար, արժանի է ըստ ամենայնի հոգածության եւ վերահսկողության:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

24-ժամյա ջրամատակարարումը մեզ համար... երազ է

Քանի դեռ ջրաչափեր, էլ շատ գիտեմ ինչ վաճառելու, տեղադրելու եւ այլ ծախսեր պիտի հոգայինք, որպես այդ ծախսերի հիմնավորում ներկայացվում էր, մասնավորապես, Դավիթաշենի բարձր հարկերում ապրողների համար գրեթե երազանք դարձած մի հանգամանք: Խոսքը 24-ժամյա ջրամատակարարման մասին է:

Մեծ-մեծ խոսելիս որ չամաչեին, երեւի թե 24-ժամյան, ասենք, 28-ժամյա էլ կներկայացնեին, մոռանալով, որ խոստումներ տալիս երբեւէ շռայլ չպետք է լինել: Չէ՞ որ գոնե մեկն այդ խոստումներն իրականացնելու առումով հետամուտ կարող է լինել:

Ինչեւէ, խոստումներն առայժմ երազանք դարձած ջրամատակարարման ոլորտում ավելի հեռու են իրականությունից, քան կարելի էր ենթադրել:

Խնդիրն այն է, որ վերջին մի քանի օրերին ջրամատակարարման առումով «հովհարային» անջատումներ են տեղ գտել: Անջատում են թե ցերեկվա ժամերին, թե գիշերը: Եվ որքան էլ փորձում ես առկա վիճակը նախկին անջուր պայմանների համեմատությամբ ընկալել որպես ավելի բարվոք, միեւնույն է, ցավալիորեն չի հաջողվում:

Չի հաջողվում թեկուզ մի պարզ պատճառով: Նախկինում, երբ ծորակները մշտապես չոր էին, բնակիչները այսպես-այնպես ջուր էին կուտակում: Հիմա անուրջների մեջ հայտնված բնակիչն իր երեւակայության մեջ մի երանելի պատկեր է տեսնում. ցանկացած պահի պտտում ես գործածությունից դուրս գտնվելու պատճառով տարօրինակ ձայներ հանող ծորակի պտուտակը եւ ջրի՝ ականջը «շոյող» ձայնն է գալիս:

Անուրջն այստեղ ավարտվում է եւ բնակչին կանգնեցնում տխուր փաստի առաջ: 24-ժամյա ջրամատակարարման մասին լսած բնակիչները նոր սովորություն են ձեռք բերել՝ ջուր չեն հավաքում: Եվ, խնդրեմ, մնում եմ տառացիորեն առանց ջրի:

Ո՞ւմ հոգն է: Ով կուզես զանգահարիր, ոչ ոք ոչինչ չի բացատրում կամ պարզաբանում: Եվ մի՞թե դրա կարիքը կա, եթե ջրամատակարարման պայմանները մնացել են նույնը, իսկ ջրաչափերի, դրանց տեղադրման համար արդեն կլորիկ գումար վճարել են բնակիչները:

Տեսնես կգա՞ ժամանակ, որ մեզանում 24-ժամյա ջրամատակարարում ասվածը ջրամատակարարողների կողմից ընկալվի ոչ թե ամսվա կամ շաբաթվա կտրվածքով, այլ մեկ օրվա: Այսինքն՝ 24-ժամյա ջրամատակարարում ասելիս մեկընդմիշտ հասկանանք շուրջօրյա:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Պատասխանատվության արձանագրո՞ւմ, թե՞ իշխանությունների տարանջատում

Ա. Հարությունյանը բացահայտում է սահմանադրական այս փոփոխությունների էությունը

Սահմանադրության փոփոխությունների նախագիծը խորհրդարանում որպես հանրաքվեի նախագիծ ընդունվելուց հետո գրեթե անտերության է մատնվել: Այսօր իրենց քարոզարշավը տանող խորհրդարանական բոլոր քաղաքական ուժերը նախագծից երես են թեքել, ավելի ճիշտ՝ բանի տեղ չեն դնում, իսկ հասարակ ընտրողները գրեթե ոչինչ չեն պատկերացնում այդ փոփոխություններից: Հարց է առաջանում՝ այս պայմաններում ինչի՞ն է ընտրողն այո կամ ոչ ասում: Համատարած քննադատության սլաքն ուղղվել է միայն նախագահական եւ ԱԺ-ում նախագիծը ներկայացնող, նախագահի ներկայացուցիչ, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր Արմեն Հարությունյանին: Քննադատում են, որ հարկ եղած ձեւով սահմանադրության փոփոխությունները հանրությանը չեն ներկայացվում, եւ ուրեմն դրա տակ ինչ-որ բան թաքնված է:

Երեկ «Պրոմեդիա» տպագիր լրատվամիջոցների համար մասնագիտական ծրագրի հյուրը լինելով Արմեն Հարությունյանը հերթական անգամ ստիպված եղավ դիմակայելու այդ քննադատությանը: Ըստ սահմանադրական իրավունքի մասնագետի, արդեն մայիսի 15-ին եւ 17-ին լույս են ընծայվել բուկլետներ եւ բրոշյուրներ, որոնցից առաջինն ընդգրկում է միայն կատարված փոփոխությունները, երկրորդը՝ ողջ նախագիծը մեկնաբանություններով: Դրանք բաժանվում են հնարավոր բոլոր միջոցներով. ջրաչափերի տեղադրմանը զուգահեռ, միջոցառումների ընթացքում եւ այլն: Արմեն Հարությունյանի գնահատմամբ, իրենք ամեն ինչ անում են՝ հասարակության տեղեկացվածության պակասը լրացնելու համար: Իրենք ասելով Արմեն Հարությունյանը թերեւս նկատի ունի միայն իրեն, քանի որ նախկինում նախագիծը պատրաստած խորհրդարանական ուժերն իրենց քարոզարշավի ընթացքում առանց նախագիծը ներկայացնելու էլ յոլա են գնում: Ու արդեն մեկ ամիս Արմեն Հարությունյանը, մեկ-մեկ էլ ԱԺ-ում սահմանադրական փոփոխությունների քննարկման նախկին, ժամանակավոր հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Թորոսյանը քափ ու քրտինքի մեջ կորած ուզում են համոզել, որ նոր փաթեթում պառլամենտարիզմն ուժեղացված է ավելի: Դրա համար, եթե ոչինչ չլինի, Հարությունյանը բավական է համարում ընդամենը երկու կարեւոր գործոն. նախ՝ նախագահը զրկվում է քաղաքական դրդապատճառներով խորհրդարանը ցրելու իրավունքից, եւ երկրորդ՝ խորհրդարանին եւս հնարավորություն է տրվում ձեւավորելու կառավարությունը:

Եվ ընդհանրապես, նոր նախագծի հիմքում ընկած է ոչ թե իշխանության թեւերից որեւէ մեկի լիազորությունների ավելացումը կամ նվազեցումը, այլ դրանց միջեւ հակակշիռների ճկուն փոխզսպողական մեխանիզմների ներդրումը, ինչը, Ա. Հարությունյանի համոզմամբ, իրենց հաջողվել է: Այլ խնդիր է՝ հասարակությունը կընդունի՞ նման մոտեցումը, թե՞ ոչ: Այնպիսի իրավիճակ է, որ մենք ընտրություն ենք կատարում գործող սահմանադրության եւ փոփոխությունների նախագծի միջեւ: Երկու դեպքում էլ, ըստ Ա. Հարությունյանի, պետությունը հաղթող է դուրս գալիս: Եթե ընդունվում է փոփոխությունների փաթեթը, ուրեմն նման պահանջ հասարակության մեջ գոյություն ուներ եւ ճիշտ էր սահմանադրությունը փոփոխելը: Եթե չի ընդունում, այսինքն՝ շարունակում է գործել ներկայիս սահմանադրությունը, ուրեմն 1995 թ. իրոք հանրաքվեով այն ընդունվել է: Այս առումով սահմանադրական իրավունքի մասնագետն իրականում ընտրություն է տեսնում երկու սկզբունքների միջեւ. իշխանության թեւերի հավասարակշռման եւ փոխզսպման (նոր նախագիծ) եւ մոբիլիզացիոն լուրջ պոտենցիալ ունեցող գործող սահմանադրության:

Ա. Հարությունյանը կարծում է, որ հասարակությունը դրանց միջեւ կողմնորոշվելու խնդիր ունի, իսկ նախագահի ներկայացրած նախագծում փաստորեն թերություն է նկատում: Դա հենց մոբիլիզացիոն ռեսուրսների նվազեցումն է, այսինքն՝ հստակ պատասխանատուի՝ երկրի գլխի իրավունքների նվազեցումը, ինչը Հայաստանի նման աշխարհաքաղաքական պայմաններում գտնվող երկրի համար երկրորդական գործոն չէ: Մեր այն հարցին, թե որպես մասնագետ ինքը ո՞րն է Հայաստանի համար ավելի կարեւոր համարում, Ա. Հարությունյանը պատասխանեց, թե իրենք փորձել են իշխանությունների տարանջատման եւ հակակշռման մեխանիզմների ներդրման հետ չվնասել գործող սահմանադրության մոբիլիզացիոն բնույթը: Հիրավի, դիվանագիտական պատասխան...

«Ազգին» մասնավորապես հետաքրքրում էր նաեւ նոր նախագծի՝ կադրային քաղաքականության ոլորտում սկզբունքային մոտեցումների հարցը: Այնպիսի տպավորություն է, որ այս առումով նախագահի լիազորություններն իսկապես ավելացվել են: Ա. Հարությունյանը պարզաբանեց, որ ամեն ինչ ենթադրում է օրենսդրության շրջանակներում գործելու հնարավորություն եւ այդ շրջանակներում իրենք փորձել են երկրի գլխին (նախագահին) կողմնորոշվելու հնարավորություն տալ:

Ինչեւէ, քննարկումը բավականին լույս սփռեց առանձին հարցերի վրա: Հետաքրքրականն այն էր, որ բանախոսը երբեք չփորձեց հարցին քաղաքական գնահատականների տեսանկյունից մոտենալ: Հանգամանք, որ ամբողջությամբ աղավաղում է սահմանադրական բարեփոխումների ողջ իմաստն ու նպատակը: Սակայն մասնագիտական մոտեցումները նման հարցերում խեղդվում են քաղաքական շահարկումների ոլորտապտույտում, առավել եւս, որ դրան դիմադրություն գրեթե չի լինում:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Մահացել է ԱԺ պատգամավոր Սիմեոն Բաղդասարյանը

Ազգային ժողովից տեղեկացնում են, որ 66 տարեկանում հանկարծամահ եղավ ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր Սիմեոն Արմենակի Բաղդասարյանը:

Ծնվել էր 1937 թ. հունվարի 21-ին Թբիլիսիում: 1959 թ. ավարտել էր Թբիլիսիի երկաթուղային տրանսպորտի ինժեներների ինստիտուտը՝ ինժեներ կամրջաշինարարի դիպլոմով: Պաշտպանել էր թեկնածուական թեզ եւ ստացել տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

1959-1963 թթ. Ուրալում եւ Վրաստանում աշխատել է կամրջաշինարար: 1963-1973 թթ. Երեւանի շինանյութերի եւ կոնստրուկցիաների գիտահետազոտական ինստիտուտում եղել է կրտսեր, ապա ավագ գիտաշխատող, 1973-1990 թթ. «Հայպետտրանսնախագիծ» ինստիտուտում՝ նախագծի գլխավոր ինժեներ, 1992-1993 թթ.՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարության ռազմական քաղաքականության վարչության պետ:

Թիվ 77 ընտրատարածքից 1990 թ. ընտրվել է Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, եղել է ԳԽ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի եւ «Ազգային ժողովրդավարներ» պատգամավորական խմբի անդամ:

1999 թ. մայիսի 30-ին ԱԺ պատգամավոր է ընտրվել ԱԺՄ համամասնական ընտրացուցակով, ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի անդամ էր, ԱԺՄ խմբակցության ղեկավար:

Հուղարկավորությունը տեղի կունենա մայիսի 20-ին, ժամը 14-ին: Հասցեն՝ Զեյթունի Ռուբինյանց 1ա, բն 45:

Նախընտրական

ԱԺ մտնելը մարզային կրթական հիմնախնդիրների լուծմանն աջակցելու լավ հնարավորություն կտա

Երեւանի պետական համալսարանի մեխմաթ ֆակուլտետն ավարտելուց հետո (1975 թ.) մանկավարժական ինստիտուտի Գորիսի մասնաճյուղում իր գիտամանկավարժական գործունեությունը սկսած Յու. Սաֆարյանը 1989 թ.-ից ՀՊՃՀ-ի Գորիսի մասնաճյուղի տնօրենն է: 1984 թ. ՀԳԱ մեխանիկայի ինստիտուտի ասպիրանտուրան ավարտելուց հետո Մոսկվայի Մ. Լոմոնոսովի անվան համալսարանում պաշտպանել է թեկնածուական թեզ եւ ստացել ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածուի գիտական կոչում: 1987 թ. դոցենտ է: Հեղինակ է 40-ից ավելի գիտական, մեթոդական աշխատությունների:

Նրա ղեկավարության օրոք բուհի թե՛ դասախոսական, թե՛ ուսանողական անձնակազմը եռապատկվել է: Այսօր կրթահամալիրում աշխատում են 7 դոկտոր, պրոֆեսոր (4-ը՝ տեղացի), 15 գիտության թեկնածու (բացառապես տեղացիներ): Լավ եւ գերազանց առաջադիմությամբ ուսանողների համար բուհում գործում է զեղչերի ճկուն համակարգ: Ձեւավորման փուլում են երիտասարդության աջակցության կենտրոնը եւ շնորհալի, անապահով ուսանողներին սատարելու ֆոնդը: «Ինձ համար գերխնդիրը կրթօջախը տեղացի բարձրորակ մասնագետներով համալրելն է», այսպես է մտածում ՀՊՃՀ-ի Գորիսի կրթահամալիրի տնօրենը:

ՀՌԱԿ համամասնական ցուցակով (4-րդ հորիզոնական) ԱԺ պատգամավորության թեկնածու Յու. Սաֆարյանը կուսակցության Սյունիքի շրջանակի ատենապետն է: Կուսակցության անդամ է 1991 թ: Ամուսնացած է: Ունի մեկ զավակ:

– Պրն Սաֆարյան, համամասնական ընտրակարգով առաջադրվելը ենթադրո՞ւմ է արդյոք խորհրդարանական գործունեության որոշակի՝ կանխորոշված շրջանակ:

– ՀՌԱԿ-ի պատմությունն ու գործունեության ձեռագիրը վկայում են, որ կուսակցությունն իսկապես հանուն ժողովրդի եւ հանուն հայրենիքի գործող կառույց է՝ Վանի արմենականների ժամանակներից սկսած: Եվ կուսակցության, եւ Ռուսաստանի հայերի միության հետ դաշինքի ուշադրության կենտրոնում կլինեն նաեւ այն քաղաքացիական նախաձեռնությունները, որոնցում ճիշտ եւ հստակ կգնահատվեն փոքր եւ միջին բիզնեսի, աշխատատեղերի ստեղծմանը խթանող առկա տնտեսական ռեսուրսները: Բացառվում է ժողովրդի ճշմարիտ շահի եւ կուսակցության սոցիալ-տնտեսական ծրագրի որեւէ անհամատեղություն, եթե, իհարկե, դրանք իրական հնարավորությունների սահմաններում են: Այս տրամաբանությունը, ինքնին ենթադրելի է, պիտի բնորոշի նաեւ ՀՌԱԿ պատգամավորի գործունեությունը: Եվ հետո, ՀՌԱԿ-ը, որպես քաղաքական դաշտում լուրջ կշիռ ունեցող կուսակցություն, ԱԺ է գնում հստակ գաղափարախոսությամբ ու ծրագրերով: Իսկ անձնական նկրտումներով, ցանկացած գնով ԱԺ խուժելու արատավոր պրակտիկայի հետեւանքները ընտրողներն արդեն զգացել են: Ժողովրդին ընծեռված է իրական հնարավորություն՝ թույլ չտալու, որ երկրի տնտեսությունը շարունակի ծառայել կլանային կառույցներին: Անձնական դիտարկումս է՝ պիտի հասնել այն բանին, որ ԱԺ-ում պատգամավորների ծանրակշիռ մեծամասնությունն ընտրվի համամասնական ընտրակարգով:

– Գիտամանկավարժական, վարչական լայն գործունեություն եւ գործուն ներկայություն երկրի օրենսդիր մարմնում: Հնարավո՞ր եք համարում այսպիսի համատեղումը:

– Կարծում եմ, որ այդ զուգորդումը փոխլրացված գործողությունների լավ միջոց կդառնա՝ իմ պարագայում կրթական խնդիրներին վերաբերող ասպարեզում:

Մոտ երեք տասնամյակ ես անմիջական շփում ունեմ բուհական համակարգի հետ, համակարգ, որը չնայած շարունակական բարեփոխումներին, լուրջ հիմնախնդիրներ ունի: Դրանք սերտորեն կապված են բնակչության սոցիալական կացության, համաշխարհային, թեկուզ առաջավոր, բայց օտար փորձի մեխանիկական հայկականացման խնդիրներին: Բարձրագույն կրթությունն այսօր շատ թանկ ապրանք է: Ասելիքս է՝ ԱԺ տանելու, լրջորեն ուսումնասիրելու շատ խնդիրներ կան, որոնք առավել տեսանելի, շոշափելի են ոլորտի մասնագետներին:

– Կրթօջախի գործունեությունը համակարգելիս բուհական ընդունելության ժամանակ նկատի առնվո՞ւմ է շուկայի մասնագիտական պահանջարկը:

– Կարելի է հետեւությամբ ձախողվել, եթե, ամենալայն իմաստով, շուկայի հետ հաշվի չնստես: Կրթության ոլորտը, առանձնապես՝ բուհականը, ազատական տնտեսության նյարդը պիտի զգա: Կարծրացած ամեն ընթացք դատապարտված է: Այս իրողությունը նկատի առնելով է, որ մեր կրթահամալիրում հիմնեցինք մանկավարժության դեպարտամենտը (կենսաբանություն եւ քիմիա, հայոց լեզու եւ գրականություն, տարրական կրթության մեթոդիկա, մաթեմատիկա-ինֆորմատիկա, պատմություն), որն այս տարի կտա առաջին շրջանավարտները: Լիահույս ենք, որ մարզի հեռավոր, սահմանամերձ գյուղերում հիմնականում կլուծվի մասնագետ կադրերի պակասի հարցը: Ուրախությամբ հավելեմ, որ մեր 45 շրջանավարտներից 18-ը հավակնում են գերազանցության դիպլոմի: Այսօր բուհում կողք-կողքի աշխատում են այստեղ ուսանած 3 սերնդի ներկայացուցիչներ: Եվ համալրումներ էլի կլինեն. տասնյակ շրջանավարտներ այսօր սովորում են մագիստրատուրայում, ասպիրանտուրայում: Ամփոփեմ. կրթական բազիսը ճկուն, դինամիկ մեխանիզմ պիտի լինի, որ համընթաց լինի շուկային, նոր տեխնոլոգիաների պահանջներին, տնտեսության զարգացմանը:

– ՀՌԱԿ շարքերը արագ ստվարանում են: Մտավախություն չկա՞, որ այնտեղ կմտնեն նաեւ պատահական մարդիկ, եւ ավանդական արժեքներից շեղվելու վտանգ կառաջանա:

– 1-2 տարվա տեական գործունեություն ծավալած կուսակցություններն իրենց կուսակիցների հոծ բանակներով են շրջապատում, իսկ ՌԱԿ-ը 118 տարեկան է: Այս պարագայում կողմնորոշիչը վստահությունն է լինելու, այսինքն կուսակցության նորագիրների հավատը կուսակցության փորձի եւ ունակությունների հանդեպ:

– ԱԺ, մայրաքաղաք, լայն շփումներ, նոր հեռանկարներ: Գորիսը հանկարծ խեղճ ու փոքր չի՞ թվա...

– Համոզված եմ, որ պատգամավոր դառնալն ինձ համար հատկապես մարզերում կրթական հիմնախնդիրներին տարբերակված լուծումներ առաջադրելու եւ դրանց իրականացմանն աջակցելու լավ հնարավորություն կտա:

Հարցազրույցը՝
ԼԵՆԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ
Գորիս

ՀՌԱԿ ղեկավարները Մարալիկում եւ Ախուրյանում

Շարունակելով նախընտրական հանդիպումները հանրապետության մարզերում, Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության ղեկավարներն իրենց ծրագրերն են ներկայացրել նաեւ Շիրակի մարզի ընտրողին՝ հանգստյան օրերին այցելելով Մարալիկ եւ Ախուրյան:

Մարալիկում՝ իր ելույթի ժամանակ Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ Լավրենտի Բարսեղյանը նշել է, որ Հայ դատի հետապնդումը ավանդական կուսակցության ծրագրային դրույթներից է, եւ ռամկավարներն ապագայում եւս պայքարելու են՝ հասնելու Թուրքիայի ոճրագործության ճանաչմանը: Լավրենտի Բարսեղյանն ասել է նաեւ, որ ՀՌԱԿ-ն ընտրություններին մասնակցում է 60 հոգանոց համամասնական ցուցակով, որի գերակշիռ մեծամասնությունն արվեստի, գիտության բնագավառի ճանաչված մարդիկ են, չարատավորված անձինք:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենադպիր Մեսրոպ Հարությունյանը մարդկանց կոչ է արել քվեարկել հօգուտ արժանի քաղաքական ուժի, որն իր պատմությամբ եւ ներկա գործելակերպով ապացուցել է, որ գործի, ոչ թե խոսքի կուսակցություն է եւ ունի գերագույն նպատակ՝ հայրենիքի բարեկեցությունը:

Մ. Հ.

«Երկրում ստեղծված պայմանները չեն նպաստում մարդկանց բարեկեցությանը»

Սկիզբը էջ 1

Մեր տարածաշրջանի վերաբերյալ խոսելով, հայտնի քաղաքագետն ասաց, որ այստեղի երկրների դերը կվերանայվի: Թուրքիան կոպիտ սխալ թույլ տվեց եւ այս անգամ անվստահելի գործընկեր դարձավ ԱՄՆ-ի համար: Նրա եւ Ադրբեջանի դիրքերը թուլանալու են: Թուլանալու է նաեւ Վրաստանի դիրքը, քանի որ այս երկրի ղեկավարությունն իշխանափոխության շեմին է: Անդրանիկ Միհրանյանի կարծիքով, Ռուսաստան-Վրաստան-Հայաստան ուրույն հարաբերությունների խնդիր է առաջանում: Գերնպատակը՝ որ այս տարածաշրջանը դառնա համաձայնության գոտի: Ռուսաստանն ավելի մեծ ուշադրություն է սկսել դարձնել այս տարածաշրջանին, եւ նրա դիրքն այստեղ կարող է ուժեղանալ: Ռուսաստանցի քաղաքագետը դրական գնահատեց այս ժամանակահատվածում Հայաստանի արտաքին քաղաքականությունը, ինչի շնորհիվ մեր երկիրը չկորցրեց դաշնակցային հարաբերությունները Ռուսաստանի եւ չփչացրեց՝ ԱՄՆ-ի ու Եվրոպայի հետ:

Գագիկ Աբրահամյանի ելույթն առավելապես առնչվում էր սոցիալական եւ տնտեսական հարցերին: Նա տարօրինակ համարեց այն փաստը, որ ամբողջ աշխարհում հայերը լավ են ապրում, իսկ Հայաստանում այդպես չէ: Կարծիք կա, որ դրա պատճառն օտար երկրներում հայերի օրինապաշտ լինելն է, ինչին սակայն ակնագործական եւ ոսկերչական ընկերությունների ղեկավարը չհամաձայնեց: Ըստ նրա, պատճառը երկրում ստեղծված պայմաններն են: Շատ հաճախ օրենքներ են գրվում անձնական շահերի համար: Տնտեսության մեջ բացակայում է հավասար մրցակցային դաշտը: Գագիկ Աբրահամյանի համոզմամբ, շուկան չպետք է լինի մենաշնորհային: Օրինակ, այժմ նավթի գներն ամբողջ աշխարհում նվազում են, իսկ Հայաստանում մնում են նույնը: Գագիկ Աբրահամյանը կարեւորեց նաեւ տնտեսության մեջ խորհրդային մտածելակերպը հաղթահարելը: Կարեւորը ոչ թե արտադրելն է, այլ այդ արտադրանքը վաճառելը: Մենք պետք է այնպիսի արտադրանք տանք, որ կարողանանք վաճառել արտաքին շուկայում: Ներքին շուկայի համար նախատեսված բիզնեսը լուրջ չի կարող լինել:

«Որքա՞ն ձայն կհավաքի ՀՌԱԿ-ը» հարցին հայտնի գործարարը պատասխանեց. «Այնքան, որքան ժողովուրդը ձայն կտա», ապա ավելացրեց, որ իր կարծիքով դա կլինի 5 տոկոսից ավելի: Նա իրականությանը մոտ համարեց «Նովոյե վրեմյա» թերթում հրապարակված հարցման արդյունքները, համաձայն որոնց ՀՌԱԿ-ի ցուցանիշը երրորդն է՝ 5,75 տոկոսով:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ԵԱՀԿ դիտորդների հանդիպումը ՀՌԱԿ ներկայացուցիչների հետ

Շաբաթ օրը Թեքեյան կենտրոնում Ռամկավար Ազատական կուսակցության ղեկավարները հանդիպել են Հայաստանում ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության ներկայացուցիչների հետ:

ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը ներկայացրել է կուսակցության մոտեցումներն ու նկատառումները նախընտրական գործընթացների վերաբերյալ, ինչպես նաեւ այն ծրագրերը, որոնցով ավանդական կուսակցությունը մասնակցում է խորհրդարանական ընտրություններին:

Ռուբեն Միրզախանյանի խոսքով, ընտրարշավին մասնակցող խորհրդարանական ու ոչ խորհրդարանական ուժերի համար անհավասար պայմաններ են գործում եւ մասնավորապես անդրադարձավ հանձնաժողովների գործունեության սկզբունքին: «Եթե երկիրը ձգտում է ժողովրդավարության, կարեւոր է, թե ինչպես են հաշվվում ձայները», նշեց ՀՌԱԿ ատենապետն ավելացնելով, որ ոչ խորհրդարանական կուսակցությունների՝ հանձնաժողովներում ներկայացված չլինելը դժվարություններ է ստեղծում: ՀՌԱԿ խորհրդարանական խմբակցությունը ձգտելու է վերացնել դրանք:

ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության ղեկավար Ռոբերտ Բերիի հարցին՝ արդյոք հանձնաժողովներն անհրաժե՞շտ է ընդլայնել, թե՞ դրանք պետք է լինեն պրոֆեսիոնալ, ՀՌԱԿ ատենապետը պատասխանեց, որ հանձնաժողովներում պետք է լինեն պրոֆեսիոնալ, չեզոք մարդիկ: Սա եւս խնդիր է, որը, ըստ Ռուբեն Միրզախանյանի, հստակեցման կարիք ունի:

«Մեր համամասնական ցուցակում չկան գործող պատգամավորներ, գործադիր լծակներին տիրապետող անձինք», ՀՌԱԿ ատենապետը նշեց, որ այս հանգամանքը եւս ավելորդ դժվարություններ է ստեղծում՝ հաշվի առնելով, որ իշխանավորները, անկախ երկրում վարվող քաղաքականությունից, օգտագործում են լծակները:

Ռոբերտ Բերիին հետաքրքրում էր նաեւ ՀՌԱԿ համագործակցությունը արտերկրում գործող կառույցների, մասնավորապես Ռուսաստանի հայերի միության հետ: Ռուբեն Միրզախանյանը նշեց, որ ավանդական կուսակցությունն աշխարհասփյուռ կառույց է, սակայն ՀՌԱԿ-ն իր համագործակցության մեջ բոլոր ժամանակներում էլ հավատարիմ է եղել օրենքի տառին:

ՀՌԱԿ համամասնական ցուցակի երկրորդ տեղում գտնվող գործարար Գագիկ Աբրահամյանը եւս փաստեց, որ Ռուսաստանի հայերի միության եւ ՀՌԱԿ համագործակցությունն օրենքի շրջանակներում է: Նա նկատեց նաեւ, որ Ռուսաստանում գործող խոշորագույն հասարակական կազմակերպության մեջ շատ են նաեւ՝ շուրջ կես միլիոն, ՀՀ քաղաքացիները: Գագիկ Աբրահամյանի խոսքով, երկու կազմակերպությունների համագործակցությունը սկսվել է երկու տարի առաջ, շարունակվելու է նաեւ ընտրություններից հետո: Իսկ նախընտրական է այդ համագործակցությունը թե ոչ՝ ժողովուրդն ինքը կտեսնի եւ կգնահատի:

ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության ղեկավարը ՀՌԱԿ ատենապետին հարցրեց նաեւ լրատվամիջոցների մատչելիության մասին: Ռուբեն Միրզախանյանը նշեց, որ որոշ դեպքեր եղել են, սակայն չմանրամասնեց՝ հավատարիմ չբողոքելու իր որոշմանը:

Փոխարենն արտահայտեց խոր հարգանք ԶԼՄ-ների նկատմամբ՝ դրանք համարելով ժողովրդավարության հաստատման ճանապարհին կարեւորագույն գործոն:

Մ. Հ.

«Ազգը» 2002 թ. հունիսի 4-ի համարում «Թուրքիան սկսել է կրթական համակարգում անմիջականորեն ներգրավել ռազմական կառույցներին» խորագրով տեղեկացրել էր, որ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացի ծավալման պայմաններում երկրում ռազմականորեն հովանավորվող կառույցների կողքին ստեղծվում են ռազմական հատուկ կառույցներ, որպեսզի դրանց հանձնարարվի «այսպես կոչված Հայոց ցեղասպանության անհիմն պնդումների» դեմ պայքար մղելու պարտականությունը:

Տեղեկության համար հիմք էին ծառայել թուրքական «Զաման» թերթի 2002 թ. ապրիլի 19-ի եւ «Աքշամի» մայիսի 17-ի համարները: Միաժամանակ **«Ազգը»** ռազմականորեն հովանավորվող կառույցներից առանձնացրել էր Եվրասիական ռազմավարական ուսումնասիրությունների հայկական հետազոտությունների ինստիտուտին, իսկ անմիջականորեն ռազմական կառույցներից՝ «հատուկ խմբին», որն ստեղծվել էր վարչապետարանին առընթեր:

Ինչպես երեւում է, ռազմականորեն հովանավորվող կառույցներն ու ռազմական հատուկ կառույցները թուրքերին չեն բավարարում, որ «այսպես կոչված ցեղասպանության անհիմն պնդումների» դեմ պայքարի մեջ ուղղակիորեն ներգրավվում են երկրում գործող համալսարանները, եւ նրանց գործունեությունը ռազմականորեն համակարգվում է: Այսպիսով, Բարձրագույն ուսումնական խորհրդին կից Անկարայում ստեղծվում է «Թուրք-հայկական հարաբերությունների ազգային կոմիտեն», որի կանոնադրությունը ս. թ. ապրիլի կեսերին հրապարակվում է «Պաշտոնական թերթում» եւ մտնում է ուժի մեջ:

Կանոնադրության հրապարակումը, ըստ թուրքական օրենքների, կոմիտեի գործունեության նախապայմանն է: Ինչ վերաբերում է բարձրագույն ուսումնական խորհրդին, ապա դա վերահսկում է երկրի պետական թե մասնավոր բոլոր համալսարանների գործունեությունը: Հայոց ցեղասպանության պարագայում կարեւորը, ինչ խոսք, «Թուրք-հայկական հարաբերությունների ազգային կոմիտեի» գործունեությունն է: Այդ մասին ապրիլի 18-ի համարում տեղեկացնում է «Ակօսը»՝ վկայակոչելով «Պաշտոնական թերթին»:

Ավելին՝ «Ակօսը» կոմիտեի ստեղծման առնչությամբ այդ թերթից կատարում է հետեւյալ մեջբերումը. «Կոմիտեն ստեղծվել է բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում թուրք-հայկական հարաբերությունները, հայերի մշակույթը, քաղաքականությունը, հասարակական կառուցվածքը եւ պատմությունը գիտականորեն ուսումնասիրելու ու կատարված ուսումնասիրություններին

Կոմիտեի կազմում ընդգրկվել են 14 գործիչներ, որոնցից 2-ն ընտրվել են Բարձրագույն ուսումնական խորհրդի կազմից, 7-ը՝ հայկական եւ կովկասյան թեմաներով ուսումնասիրություններ կատարող համալսարանական եւ ոչ համալսարանական գիտնականներից, իսկ 5-ը՝ պետական եւ մասնավոր կառույցների աշխատակիցներից, որոնք արտոնված են արտակարգ լիազորություններով: Ընտրությունները կատարվել են վերոհիշյալ խորհրդի որոշմամբ, իսկ կոմիտեի աշխատանքները ֆինանսավորվելու են նույն խորհրդի բյուջեից. կատարվող ամենամյա հատկացումներով:

Թուրքիան կրթական համակարգում ռազմական կառույցներից բացի ռազմականորեն ներգրավում է նաեւ երկրի համալսարաններին

գնահատական տալու հիմնական նպատակով»:

Միաժամանակ նշվում է, որ կոմիտեն ստանձնել է համապատասխան թեմայով նոր ուսումնասիրությունների կատարման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը՝ նպաստելու համար հայկական հետազոտությունների նկատմամբ հետաքրքրությունների աճին: Դա պետք է խրախուսի նաեւ ընթացքի մեջ գտնվող գիտական աշխատությունները, ապահովի թուրք եւ օտարերկրյա գիտնականների միջեւ կապերի ամրապնդումը եւ համակարգի ուսումնասիրություններն ու ուղղություն ցույց տա:

Կոմիտեի առաջադրանքների թվում է բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում եւ դրանց շրջանակներից դուրս հայերի պատմությանը, մշակույթին, տնտեսությանը, քաղաքականությանը, արտաքին հարաբերություններին, լեզվին եւ գրականությանը նվիրված աշխատանքների վերահսկումը, ինչպես նաեւ վերոհիշյալ հաստատություններին համապատասխան առաջարկների ներկայացումը: «Թուրք-հայկական հարաբերությունների ազգային կոմիտեն», «Ակօսի» տվյալներով, ծեռնամուխ է լինելու օսմանյան արխիվների բացմանը, խրախուսելու է անկողմնակալ թուրք եւ օտարերկրացի գիտնականների աշխատանքն արխիվներում՝ ցույց տալով վերջիններիս անհրաժեշտ աջակցություն:

«Թուրք-հայկական հարաբերությունների ազգային կոմիտեի» ստեղծումը ցույց է տալիս, որ Հայոց ցեղասպանության հարցում Թուրքիայի ժխտողական դիրքորոշումն ուժի մեջ է: Քանի որ «1915 թ. ցեղասպանության մասին չհիշատակելը» դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման համար Հայաստանին նրա առաջադրած առաջին նախապայմանն է, ուրեմն ուժի մեջ են մնում նաեւ նախապայմանները:

Հարցը, սակայն, սոսկ Թուրքիայի ժխտողականությունը չէ, ոչ էլ նախապայմանները, այլեւ Հայաստանին նրա հետ հաշտեցնելու ամերիկյան նախաձեռնություններն ու «Հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի» գործունեությունը վերականգնելու ծգտումները: Կոմիտեի ստեղծումով Թուրքիան ցույց է տալիս, որ Հայաստանի հարցում առաջընթաց որեւէ քայլ, առավել եւս զիջում չի պատրաստվում կատարել: Ուրեմն, հայ-թուրքական հաշտեցման քաղաքական նախաձեռնությունները, որպես ճնշման միջոց, կշարունակեն անդրադառնալ հենց Հայաստանի վրա, որպեսզի վերջինս զիջի: Իսկ հանձնաժողովը դարձյալ կընդառաջի Թուրքիայի ազգային շահերին՝ հետամուտ լինելով Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացը կասեցնելու, ինչպես նաեւ սփյուռքը պառակտելու առաջադրանքին:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱՄՆ-ում մշակվել է նոր սերնդի միջուկային զենք

Մոտ ժամանակներս ԱՄՆ-ը կարող է սկսել միջուկային ռազմամթերքի նոր տեսակների արտադրությունը: «Թայմ» հանդեսը տեղեկացնում է, որ ամերիկացի գիտնականները մշակումներ են իրականացնում երկու գլխավոր ուղղություններով: Առաջինը գոյություն ունեցող միջուկային լիցքերի փոփոխումն է մինչեւ 300 մ խորության պաստարանների ոչնչացման նպատակով: Երկրորդը միջուկային փոքր ռումբերի ստեղծումն է քիմիական ու մանրէաբանական զենքի պահեստների ոչնչացման համար:

Կոնգրեսի որոշմամբ, վերջին 10 տարիներին արգելված էր միջուկային համահավաք ռազմամթերքի արտադրությունը: Ամերիկյան օրենսդիրները երկյուղներ ունեին, որ փոքր հզորության կացի օրենսդիրները երկյուղներ ունեին, որ փոքր հզորության միջուկային լիցքերի կիրառման հավանականությունը կարող է անհամեմատ գերազանցել ավանդական միջուկային զենքի օգտագործման հավանականությանը: Այդուհանդերձ, Ջորջ Բուշի վարչակազմը կարողացավ Սենատի եւ Ներկայացուցիչների պալատի զինված ուժերի կոմիտեներին համոզել վերացնելու արգելքը, որպեսզի հնարավոր լինի պատրաստել բունկերների ոչնչացման լիցքեր:

Միջուկային նոր ծրագրի առթիվ քվեարկությունը Կոնգրեսում թերեւս կայանա արդեն այս շաբաթ՝ եկող տարվա ռազմական բյուջեի ընդունման ժամանակ: Պենտագոնի ղեկավարությունը մտադիր է հեռանկարային միջուկային միջոցների մշակմանն ու արտադրությանը հատկացնել 21 մլն դոլար:

Ի դեպ, ԱՄՆ ռազմական գերատեսչությունում կան միջուկային նոր ծրագրի հակառակորդներ: Այսպես, Պենտագոնի խորհրդական Սիդնեյ Դրելը նշում է, որ 15 մետր խորության վրա նույնիսկ 1 կիլոտոննանոց ռումբի պայթեցումը կստեղծի ռադիոակտիվ վարակման հսկայական գոտի:

Հեղեղումներից ավելի քան 200 զոհ Շրի Լանկայում

Շրի Լանկայի կենտրոնական մասում շաբաթ եւ կիրակի օրերին սաստիկ անձրեւների եւ սողանքների հետեւանքով տեղի է ունեցել ջրհեղեղ: Ռոյթեր գործակալության տվյալների համաձայն, առնվազն 200 մարդ զոհվել է, մոտավորապես նույնքան անձինք համարվում են անհետ կորած:

Երեկ այդ մասին մայրաքաղաք Կոլոմբոյում հայտարարել է վերականգնման, վերաբնակեցման եւ գաղթականների հարցերի նախարար Ջայալաք Ջայավարդենեն:

Հնդկական Յունի գործակալությունը հաղորդում է, որ մուսոնային անձրեւների առաջացրած տարերքը լուրջ վնաս է պատճառել Շրի Լանկայի կենտրոնական եւ հարավային շրջաններին: Ըստ պաշտոնական տվյալների, անօթեւան է մնացել մոտ 100 հազար մարդ:

Կղզու իշխանությունները շտապ միջոցներ են ձեռնարկում մարդկանց փրկելու եւ պարենով ապահովելու համար: Փրկարար ջոկատները եւ զինվորները տուժածներին տեղավորում են տաճարներում, եկեղեցիներում եւ դպրոցներում:

Վերջին 60 տարում սա իր հետեւանքներով խոշորագույն տարերային աղետն է Շրի Լանկայում: Տարերքի դեմ պայքարելու նպատակով կառավարությունը հատկացրել է 6 մլն ռուփի (62 հազար դոլար): Շարունակվող անձրեւներն ու սաստիկ քամին դժվարացնում են փրկարարական աշխատանքները:

Ահաբեկչությունների ալիք Իսրայելում

Պաղեստինյան տարածքները շրջափակված են

Կիրակի առավոտյան Արեւելյան Երուսաղեմում պաղեստինցի մի ահաբեկիչ ռումբ է պայթեցրել ավտոբուսում: Դրա հետեւանքով սպանվել են 7 անձինք եւ ինքը՝ ահաբեկիչը: Բացի դրանից, կան 20 վիրավորներ, որոնցից 4-ի վիճակը ծանր է: Ֆրանսպրեսի տվյալներով, ահաբեկիչն անմիջապես ուշադրություն չի գրավել, քանի որ հագնված է եղել հրեա հոգեւորականի պես: Ենթադրվում է, որ նա եղել է Հեբրոնի բնակիչ:

Այս միջադեպից կես ժամ անց մեկ ուրիշ անձնասպանական ահաբեկչություն է տեղի ունեցել պայթեցված ավտոբուսից մի քանի հարյուր մետր հեռավորության վրա՝ ճանապարհային արգելափակոցի մոտ: Սպանվել է ինքը՝ ահաբեկիչը: Հաղորդվում է նաեւ, որ շաբաթ երեկոյան Այսրհորդանանում երկու ահաբեկչությունների հետեւանքով սպանվել են երկու իսրայելցի եւ երեք ահաբեկիչ:

Ահաբեկչությունների այս ալիքը դատապարտել են աշխարհի շատ երկրներ: Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնը հետաձգել է երեքշաբթի Վաշինգտոն կատարելիք իր այցը: Չնայած մեծ լարվածությանը, նա վճռականություն է արտահայտել պաղեստինցիների հետ հասնելու մերձավորարեւելյան խնդրի քաղաքական կարգավորման:

Պաղեստինյան աղբյուրների համաձայն, Երուսաղեմի ահաբեկչությունների պատասխանատվությունը ոչ ոք չի ստանձնել: Կիրակի օրվա առաջին ահաբեկչությունն իրականացրել է արմատական «Համաս» շարժման հետ կապված մի ուսանող: Երուսաղեմում անձնասպանական վերջին ահաբեկչությունը տեղի էր ունեցել անցյալ նոյեմբերին:

Երուսաղեմի ոստիկանապետ Միքի Լեւին հայտարարել է, թե բացահայտվել է «Համասի» մի բջիջ, որ կազմված է «Երուսաղեմցի 8 վտանգավոր ակտիվիստներից»:

Ֆրանսպրեսը նշում է, որ ահաբեկչությունների ալիքը ծավալվեց շաբաթ երեկոյան Երուսաղեմում Իսրայելի ու Պաղեստինյան ինքնավարության վարչապետներ Արիել Շարոնի եւ Մահմուդ Աբբասի հանդիպումից քիչ առաջ: Ահաբեկչությունների նպատակը, անկասկած, պաղեստինա-իսրայելական հաշտության բանակցությունների ձախողումն է:

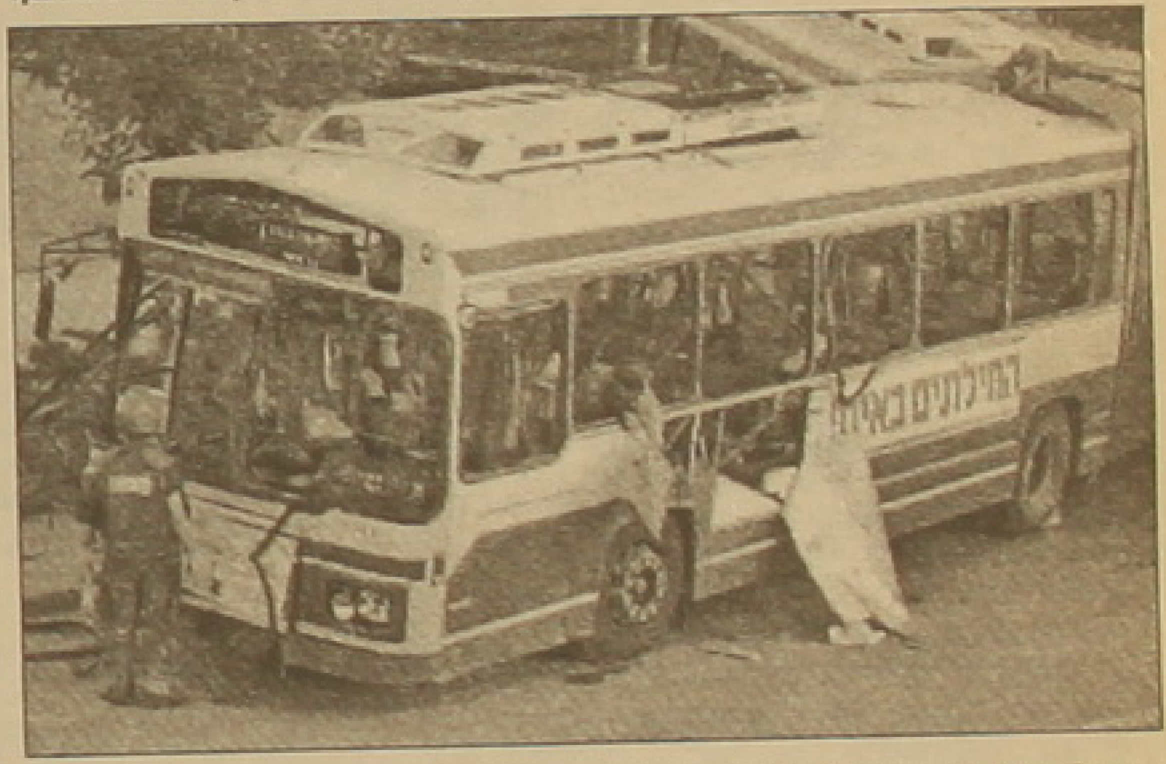

Իսրայելի պաշտպանության նախարար Շաուլ Մոֆազը կիրակի երեկոյան անցկացրել է անվտանգության խորհրդի նիստ: Ապա կառավարության նիստ է հրավիրել վարչապետ Շարոնը: Որոշվել է իսրայելական բանակի ուժերով շրջափակել պաղեստինյան տարածքները՝ Այսրհորդանանը եւ Գազայի հատվածը: Բանակի հայտարարության համաձայն, շրջափակումն արդեն իրականացվում է:

Բրեմերը կառավարումից հեռացնում է բաասականներին

Անգլո-ամերիկյան կոալիցիան որոշել է նյութապես խրախուսել այն իրաքցիներին, որոնք տեղեկություններ կտան Սադդամ Հուսեյնի որոք կառավարած Բաաս կուսակցության նախկին ղեկավարների վերաբերյալ:

Նաեւ արգելվում է Սադդամ Հուսեյնի եւ նախկին վարչակազմի մյուս հայտնի գործիչների լուսանկարներն ու արձանները տեղադրել կառավարական շենքերում եւ հասարակական վայրերում:

Ավելի վաղ՝ ուրբաթ օրը, Իրաքի ամերիկացի կառավարիչ Փոլ Բրեմերը հատուկ հրամանագրով Բաաս կուսակցության բոլոր պատասխանատուներին արգելել էր պետական պաշտոններ զբաղեցնել: Խոսքը 15-30 հազար բաասականների մասին է:

Ֆրանսպրեսի տվյալներով, հրամանագրով նաեւ նախատեսվում է հարգաքննել հանցագործություններին մեջ կասկածվող բաասականներին եւ կասկածների հաստատման դեպքում նրանց բանտարկել կամ տնային կալանքի ենթարկել:

Բաաս կուսակցությունը 1968 թվականից իր բջիջների միջոցով իշխում էր ամբողջ Իրաքում, բացառությամբ 1991 թ. ինքնավար դարձած հյուսիսային քրդաբնակ շրջանների: Կիրակի օրը Բրեմերը Վաշինգտոնում հայտարարեց, որ առաջիկա շաբաթներին Իրաքում կազմվելու է անցումային կառավարություն:

Իրաքի հյուսիսում՝ Նավթառատ Մոսուլ քաղաքում շրջագայության ժամանակ Բրեմերը հանդիպում է ունեցել նոր քաղաքապետ Ղանիմ ալ Բասսոյի հետ: Բազմազգ ու բազմադավան Մոսուլի քաղաքապետը հավանություն է տվել Բրեմերի քաղաքականությանը, որն ուղղված է կառավարումից բոլոր բաասականների հեռացմանը: Միաժամանակ նա ընդգծել է, որ մոսուլցիները դժգոհ են կարգուկանոնի վերահաստատման հարցում ամերիկացիների դանդաղկոտությունից:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Գույների լռությունը

Հակոբ Հակոբյանի ծննդյան 80-ամյակի առիթով

Բաց տարածություններ՝ հեռուների անդիմադրելի կանչով, լռությամբ ամփոփում, հոգու եւ մտքի հանկարծակի շարժում առաջացնող վիճակներով, կյանքը՝ արտահայտված խոր դրամատիզմով, իրերի բնույթը՝ պարզ, խիստ, զուսպ գծապատկերների մեջ: Հակոբյանական ոճն է, աշխարհը տեսնելու իր կերպը, զգացողությունները, վերաբերմունքն ու ընկալումները: Իր ձեռագիրը, մեզանում դեռեւս չեղած նկարչական, նոր ձեւերը, հայ գեղանկարչության մեջ նոր մոտեցում էր, նոր գույն, նոր որակ: Մտածող նկարչություն, որտեղ աշխարհը ներկայանում է առաջին հայացից իրեն ոչ այնքան նման, ավելի գունազերծ-քողազերծ, ավելի ռեալ, բայց հարցականներով լի: Իրերի թանձր լռության մեջ թաքնված շարժումը հոգեբանական խտացումներով՝ Հակոբ Հակոբյանի նկարչությունը դարձնում է սպասումի ընթացք մեծ ճանապարհներին: Հարուստ հուզաշխարհ, դրամատիզմ, տագնապներ ու անհասանելություն: Իրերի դասավորության կարգը ստեղծում է ներկա-բացակա կերպարների մի շարք, դրանց միջեւ առաջացած լռության մեջ տեսանելի է դառնում բացական, ասենք, շինական կինը՝ սխտորների ու հողաթափերի անշարժ գոյությամբ: Առաջանում է մի ուրիշ զգացում եւս՝ ժամանակը կանգ առած է թվում: Կյանքի ցավն ու լարվածությունը վտիտ, պրկված մկաններով, կծկված ու ինքնամփոփ վիճակները լրացնում են տխուր մարդկանց կերպարների շարքը:

Հետեւելով իրերի անշարժ շարժումին (ձեռնոց, վերարկու, աքցան, հողաթափեր, աթոռ) թախծի, մենության ու լքված իրականության զգացումներ ես ապրում: Հեռաստան-դաշտավայրերը՝ հեռագրասյուներով, ցանկապատերով, մերկ ծառերով՝ ձգումներ, երազներ, ինչ-որ տեղ անորոշություն են ծնում: Հակոբյանի բնապատկերները նուրբ, փխրուն ձեւերի մեջ՝ ծառի, թփի, բույսի գեղեցկության եզակի զգացողություններով են գծագրված, թեթեւ երանգներով («Առավոտը Աղավնաձորում»):

Մի շարք աշխատանքներում պատկերված գորշ, լերկ կամ քարոտ տարածքները, սակայն դրամատիզմով են բնութագրելի: Աշխարհի տերը՝ մարդը, մտազբաղ, անտերունչ՝ լերկ քարերին («Տերը»), անզորության հասած անզբաղությունը՝ մորթվածի սառած աչքով («Մսի պատառ»), բազմամարդ տեսարանները՝ տխուր պատկերներով, մտքի որոնումներն ու խաբուսիկ իրականությունը («Ամ-մը»), կարելի է այսպես շարունակել: Հակոբ Հակոբյանի արվեստում բնության ներքին ռիթմը, նյարդը արթուն են, կյանքի երակը՝ բաց:

Ուրբաթ օրը նկարիչների միության սրահում կազմակերպված ցուցահանդեսը Հակոբ Հակոբյանի 80-ամյակի առիթով, հոբելյանական նվեր էր վարպետին, իր երկարամյա վաստակի գնահատանքը՝ շնորհավորանքների, բարեմաղթանքների ձեւով, սրտի բազմաձայնությամբ: «Հակոբյանն ինձ համար այն հազվագյուտ մարդկանցից է, առանց որի ներկայության Հայաստանում շնչահեղձ կլինեմ», այսպես արտահայտվեց Հակոբյանի արվեստի երկրպագու, Այնթափի դպրոցի տնօրեն Ալլա Սահակյանը:

«Հակոբյանը բերեց իր Հայաստանը, ավելի ռեալ գունային աշխարհով: Նա գտավ Հայաստանի գույնը: Մեր երկինքը, հողն այսպիսի գույն ունեն՝ թույլ օխրայնաման: Բայց ասել, թե տխրության ու հոռետեսական գույների նկարիչ է, սխալ կլինի: Նա բաց է, բացը ազնիվն է: Նկարի ընկալումը բառերով թարգմանելի չէ, եւ ոչ էլ մեկնաբանության անհրաժեշտություն ունի: Այս ամպը լույս է: Իրերի, նշանների երկիր է սա, ու պարզունակում է, երբ բացում ես, ընկալման մեջ է ամբողջանում նկարը», այսպիսին է Հակոբ Հակոբյանի գեղանկարչությունը հրատարակիչ, գրող Վան Արյանի աչքերով:

Այս ապրված ու վերապրված աշխարհը ստեղծագործական բեղուն կենսագրությամբ, կյանքի փիլիսոփայական ընկալմամբ, խտացված է «Մարդը եւ բույսը» կտավում: Ավազուտների մեջ կքած մարդը ձեռքերի ափերում փայփայում է մի փոքրիկ բույս: Սա նոր կյանքի սկիզբ է ու հավատի վերընձյուղում: Նաեւ շարունակության, լինելիության խորհուրդ: Շահեն Խաչատրյանի վկայությամբ այս գործը վարպետը սկսել է Եգիպտոսում եւ ավարտել Հայաստանում: Մինչ Հայաստան գալը (1962 թ.) Հակոբյանն իր լավագույն աշխատանքներից 10-ը նվիրել է հայրենիքին: «Նա հետեղեռնյան առաջին սերնդի այն ներկայացուցիչն էր, այն մտավորականը, որ կարողացավ ամփոփել սփյուռքում ապրող մեր հայրենակիցների հոգեբանությունը եւ անհայրենիք ապրող ժողովրդի մի հատվածի հոգեւոր երգիչը դարձավ: Հայաստան գալով նա մեզ համար բացեց նոր աշխարհ, նոր Հայաստան: Մենք սովոր էինք Սարյանի Հայաստանին, դա երազային հայրենիքն էր: Հակոբյանը բերեց իրական, տանջվող Հայաստանը, բացեց մեր երկիրը յուրահատուկ տեսնելու կերպ, որտեղ մեր խոհերն են, մեր զգացումները: Բայց միշտ զուգահեռաբար տարել է այն լուսավոր գիծը, որ կոչում է մեր ժողովրդին՝ ապագայի հանդեպ լավատեսության», ասաց Շահեն Խաչատրյանը: Ցուցահանդեսի բացման օրը վարպետը լավատեսական զգացումներ ուներ. «Ուրախ եմ, որ ողջ եմ, առողջ, կարողանում եմ շարունակել նկարել, շրջապատված եմ բարեկամներով, ասիկա մեծ բան է: Հայաստանն ինձի համար անհամեմատելի է ուրիշ ոեւէ բանի հետ, ես ուրախ եմ, որ արեւն եմ տեսնում ամեն օր եւ լույս եմ տեսնում. դա քիչ բան չէ: Մեր ժողովրդի պատմության բացառիկ պահն է: Առաջին անգամ ըլլալով գոյություն ունինք աշխարհի վրա իբրեւ անկախ երկրի մը քաղաքացի: Սա չի եղել հազարավոր տարիներ: Այսօր մենք տարբեր որակի ենք, որովհետեւ ունինք մեր պետությունը եւ քաղաքացի ենք եւ ոեւէ պետության, ոեւէ ժողովրդի հետ հավասարը հավասարի պես նստելու իրավունք ունինք: Պետք է այդ բանը գիտակցենք մենք, ոչ թե միշտ հիշենք, որ մեզ ջարդեր են, մեզ քշեր են եւ այլն: Այսօր ես քաղաքացի եմ անկախ երկրի մը: Փոքր է, կարեւորություն չունի, բայց անկախ է: Այդ գիտակցությունն է, որ ուզում եմ ունենան բոլոր հայերը: Երկիրը կրնա դժվարություն ունենալ, կրնա դյուրություն ունենալ: Կարեւորն այն գիտակցումն է, որ դուն այս հողին տերն ես, ունիս քո պետությունը եւ դուն անկախ, ազատ քաղաքացի ես աշխարհի վրա ու իբրեւ հայ կարող ես եւ պետք է ներկայանաս»:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Բենջամին Բրիտենի փառատոնի ավարտը

Մայիսի 15-ին դիլիջանյան համերգով ավարտվեց Հայաստանի կամերային նվագախմբի եւ Բրիտանական խորհրդի համագործակցությամբ կազմակերպված համերգն անգլիացի կոմպոզիտոր Բենջամին Բրիտենի 90-ամյակին նվիրված: Փառատոնը մեկնարկեց մայիսի 10-ին Պարոնյանի անվ. երաժշտական կոմեդիայի թատրոնում:

Այս համերգով Հայաստանի կամերային նվագախումբը իբրեւ հիշատակի տուրք նշեց կոմպոզիտորի ծննդյան 90-ամյակը, ինչպես եւ կոմպոզիտորի՝ 1965 թ. հայաստանյան այցը: Դիլիջանյան մեկամսյա արձակուրդի օրերը լավագույններից են եղել Բրիտենի եւ նրա հետ Հայաստան այցելած աշխարհահռչակ տենոր Փիթեր Փիրսի համար, որի վկայությունը Փիրսի «Հայաստանյան արձակուրդներ-1965» գրքույկն էր: Այստեղ, իբրեւ օրագրային գրառումներ, հանգամանորեն նկարագրված են դիլիջանյան օրերը, հանդիպումները, թե ինչպես էին ամեն առավոտ շնիկի հետ գնում անտառ սունկի, ապա վերադարձին խոհարարին պատվիրում սունկի տարբեր կերակրատեսակներ եւ այլ բաներ: Դիլիջանյան շքեղ բնությունն այնպես է գերում նրանց, որ ստեղծագործելու նպատակ չունեցող կոմպոզիտորը, ներշնչված դիլիջանյան բնաշխարհով եւ Պուշկինի «Պոետի արձագանքը» բանաստեղծությամբ, գրում է երգերի մի ամբողջ շարք:

Մայիսի 10-ին, Բրիտանական խորհրդի հովանավորությամբ, Հայաստանի կամերային նվագախումբը գլխավոր դիրիժոր Արամ Ղարաբեկյանի ղեկավարությամբ առաջին անգամ հանդես եկավ Բենջամին Բրիտենի ստեղծագործություններից կազմված համերգային ծրագրով, որի առանցքը 65-ին Դիլիջանում Պուշկինի 6 բանաստեղծությունների հիման վրա գրված ստեղծագործությունն էր: Համերգի առաջին մասում հնչեցին «Հին ծաղիկների երգեր» եւ «Պոետի արձագանքը» Նունե Բադալյանի կատարմամբ: Երկրորդ մասում՝ «Պայծառացումներ» եւ Վարիացիաներ Ֆրանկ Բրիջի թեմաներով: Համերգն անցավ հաջողությամբ, չընդհատվող ծափողջյունների ներքո, հարուստ ու բազմերանգ բրիտենյան երաժշտության շնորհիվ հանդիսականը հոգեկան վայելքի հրաշալի պահեր ապրեց, հատկապես 2-րդ մասում: Լեցուն հանդիսասրահում ներկա էր նաեւ օտարերկրյա դիվանագիտական կորպուսի արեւմտյան հատվածը, դեսպաններ, դեսպանատան աշխատակիցներ:

Մ. Թ.

ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ԵՎ ՄԱՄՈՒԼԸ

«Եթերը» մշակույթի մեկնաբանն է

Հայկական մամուլի այսօրվա առավել քան գերխտացած մթնոլորտում կան հրատարակություններ, որոնք բազմահազար ընթերցողներ ունեն: Եվ նրանց թիվը չի պակասում: Դրանցից մեկը «Եթեր» շաբաթաթերթն է, որը սոսկ հեռուստա եւ ռադիոծրագրեր չի տպագրում: Եվ պատահական չէ, որ թերթավաճառների մոտով անցնելիս լսում ես, որ մարդիկ «ծրագիր» չեն պահանջում, այլ հենց՝ «Եթեր»: Ի պատիվ մեր գործընկերների ասենք, որ այս շաբաթաթերթում շատ ավելի մեծ տեղ են գրավում մշակութային հրապարակումները: Բացի ցուցադրվող կինոնկարների կարճ կամ հանգամանալից մեկնաբանություններից, համաշխարհային (հատկապես՝ ամերիկյան) կինոյի աստղերի մասին հրապարակումներից, «Եթերը» միշտ էլ ուշադրության կենտրոնում պահում է հայ մշակույթի ներկայացումը: Չկա քիչ թե շատ կարեւոր մշակութային որեւէ միջոցառում կամ հոբելյան, որ «Եթերով» ներկայացված չլինի:

Մշտական խորագրի տակ տպագրվող նյութեր կան, որոնց սպասում է ընթերցողը:

Արդեն երկար ժամանակ տպագրվում է Էդուարդ Ավագյանի «Հին Երեւանի այրերը» շարքը, որում հանրագիտարանային նշանակության հրապարակումներ կան: Անուշ Ամսեյանի հեղինակած «Ձեւեր, սովորույթներ» շարքը զուտ հայկական կյանքի արտացոլումներ չեն: Էլեոնորա Բարսեղյանի «Ժողովրդական բժշկություն» շարքով սոսկ բժշկական կամ դեղագործական նորություններ չեն հաղորդվում, այլ ամեն դեպքում նյութերը կապվում են մշակույթի հետ: «Հուշի թեւերով» շարքում կրկին արվեստի, մշակույթի մարդիկ են ներկայացվում: Թերթի ամեն համարում տպագրվում են 50, 100 եւ ավելի տարիների պատմություն ունեցող լուսանկարներ, որոնք այլեւս մշակութային արժեք ունեն: Հանրածանաչ նկարիչ, մաեստրո Գեորգի Յարալյանն իր մշտական տեղն ունի «Հոբելյարի անկյուն» խորագրի տակ: Պարտադիր տպագրվում են թատրոնների խաղացանկերը եւ համերգասրահների ծրագրերը:

Տնօրեն-խմբագիր Գոռ Ղազարյանը կարողանում է մշակութային լուրջ պարբերական հրատարակել:

Ս. Գ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԴԱՐՈՒՓՈՍԻՑ

18. Գիտական նստաշրջան Դարուփոսում

Շաբաթ եւ կիրակի օրերը նախընտրական քարոզարշավի օրեր էին, իհարկե: Իրենք խոսում էին, մենք լսում եւ գցում ականջի ետեւ: Ճիշտ է, որոշ հանճարեղ մտքեր հնարավոր չէր որեւէ բանի ետեւ գցել: Օրինակ, պատմության էջերում կմնա Հայրապետիչի եւս մեկ շատ կարեւոր նախադասություն: Նա, անշուշտ, կրկին հայտարարեց, որ ԴԱԺՈ-ում պետք է լինեն քաղաքականապես առողջ, խելամիտ մարդիկ, որոնք պետք է հատկապես զբաղվեն Դարուփոսի բարձրահարկ շենքերի բնակիչների հարցերով: «Այսօրվա մեր պատգամավորները բնավ չեն զբաղվում բարձրահարկերում ապրող 67-ամյա ծերունիների եւ պառավների հարցով,- ասաց Հայրապետիչը: – Պատկերացրեք մի ծերունի, որը ստիպված ոտքով բարձրանում է 15-րդ հարկ: Նրա մոտ սիրտը չէ, ամեն ինչ էլ կկանգնի»: Անչափ կարեւոր միտք էր:

Սակայն միայն պատգամավորական ընտրություններով զբաղվելը սխալ կլիներ, եւ Դարուփոսի պատմագրությունը թերի կմնար: Ուստի ԴԱԳՐՈՄ-ի (Դարուփոսի գրողների միության) նախարար Լանանը որոշեց գրականացնել Դարուփոսի կյանքը, կազմակերպել գիտական նստաշրջան Գրիգոր Նարեկացու «Մատեան ողբերգութեան» անմահ գործի ստեղծման 1000-ամյակի առիթով:

Բանաստեղծներ, գրողներ, փիլիսոփաներ հրավիրվեցին աշխարհի շատ ու շատ երկրներից՝ Ռուսափոսից, Վրափոսից, Բելափոսից, Ուկրափոսից, Անգլափոսից, Ֆրանսփոսից եւ այլ տեղերից: Հարկ էր, որ այս նստաշրջանին ներկա լիներ նաեւ Դարուփոսի ղեկավարներից մեկը: Լանանը չկարողացավ հեռախոսակապի մեջ մտնել առաջին 4 ղեկավարների հետ, միայն 5-րդին գտավ:

– Պարոն 5-րդ,- ասաց Լանանը եւ բացատրեց, որ՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի որոշմամբ այս տարի անց է կացվում Գրիգոր Նարեկացու «Մատեան»-ի ստեղծման 1000-ամյակը: Մենք գիտական նստաշրջան ենք անցկացնելու, խնդրում ենք այդ նստաշրջանին ներկա լինեք Ձեր տիկնոջ՝ Դարուփոսի 5-րդ տիկնոջ հետ միասին եւ նստաշրջանը Դուք բացեք:

Հեռախոսակապի մյուս ծայրին 5-րդը խորհիմաստորեն լռեց կես ժամ եւ 31-րդ րոպեին հարցրեց.

– Իսկ ինքը՝ այդ Գեւորգ Արտաշատցին լինելո՞ւ է:

Լանանը չգիտեր՝ ինչ ասեր:

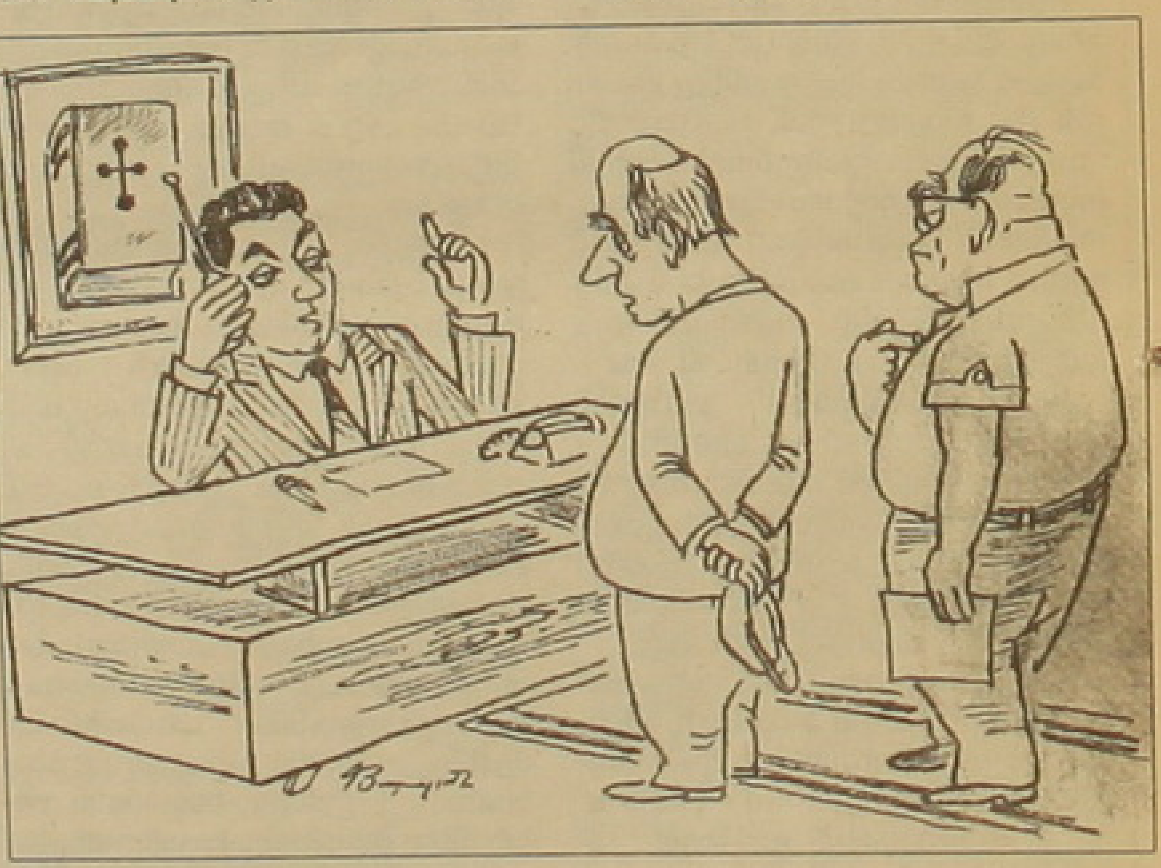

5-րդը կրկին լռեց եւ ապա հանձնարարեց Լանանին, որ ինքը իր 5-րդ տիկնոջ հետ կգա 10 րոպե ուշացումով: «Այսօր անչափ կարեւոր ընդունելություն ունեմ: Ինձ մոտ պետք է լինեն Բունբուրիկե միապետական հանրապետության պատվիրակները: Դուք ամեն ինչ պատրաստեք: Այնպես արեք, որ կոնյակը եւ խորովածը կարգին լինեն, եւ ընդդիմադիր որեւէ ուժ ներկա չլինի»:

Լանանը կախեց հեռախոսի ընկալուչը եւ կես ժամ ճակատի քրտինքն էր սրբում:

Իսկ երեկոյան միջոցառումը հոյակապ անցավ, թեեւ Գեւորգ Արտաշատցին չէր եկել: Նախ կարդացվեց 5-րդի ողջույնի խոսքը նստաշրջանի մասնակիցներին (այն հրաշալի էր գրել 5-րդի խորհրդական, բանասիրական գիտությունների թեկնածուն), ապա ելույթ ունեցան գրականության մարդիկ: Դարուփոսցի ճանաչված մի քանի գրողներ հուշեր պատմեցին Գրիգոր Նարեկացու եւ իրենց հանդիպումների մասին, սկսելով նրանից, որ անձամբ ճանաչել են «մտքի եւ խոսքի մեր գրչակից եղբորը», ապա հուշերի գիրկն ընկնելով, ջարդուփշուր արեցին Չարուփոսի, ինչպես նաեւ ԴՀՇ-ի ժամանակները, երբ ոչ մի առողջ գրականություն չստեղծվեց, չտպագրվեցին Դարուփոսին համաշխարհային փառք պատճառող իրենց գործերը: Բոլորի ելույթներն ավարտվեցին նրանով, որ բոլորը փող ուզեցին իրենց հանճարեղ գործերը տպագրելու համար: Վերջում գիտաժողովի մասնակիցներին բաժանվեց Սյուխյուխյանի նոր գիրքը:

Հեռախոսագիրը Դարուփոսից ստացավ

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Մարզական**

Ուղեգրերի բախտը կվճռեն պատասխան հանդիպումները

Կայացան ֆուտբոլի ՀՀ գավաթի կիսաեզրափակիչ առաջին հանդիպումները: Առաջինն ասպարեզ մտան «Շիրակն» ու «Միկան»: ՀՀ եռակի սուպերգավաթակիր «Շիրակի» եւ ՀՀ կրկնակի գավաթակիր «Միկայի» գավաթային մրցավեճում դարպասները մնացին անառիկ, թեեւ երկու թիմերն էլ ունեցան գոլ խփելու հիանալի հնարավորություններ: Այժմ եզրափակիչի ուղեգրի բախտը պետք է վճռվի Աշտարակում, որտեղ մայիսի 22-ին «Միկան» հյուրընկալելու է շիրակցիներին:

Ոչ պակաս մարտական ոչ-ոքի արդյունք գրանցվեց նաեւ «Բանանցի» եւ «Փյունիկի» մրցախաղում: Հանդիպումը սկսվեց բավական անսպասելի: «Բանանցի» առաջին իսկ գրոհն ավարտվեց հաջողությամբ: Աջ եզրից կատարված հարվածը Բեսեն հետ մղեց եւ վրա հասած Արարատ Առաքելյանը բացեց հաշիվը: Թվում էր, թե «Բանանցը» կձգտի զարգացնել հաջողությունը: Բայց շուտով պարզվեց, որ թիմը նախընտրել է հակագրոհների մարտավարությունը՝ հիմնական ուշադրությունը դարձնելով սեփական դարպասի պաշտպանությանը: Հետ քաշվելով, «Բանանցը» մրցակցին պաս գործելու հնարավորություն էր ընձեռել: «Փյունիկի» առաջատար ֆուտբոլիստները ողջ հանդիպման ժամանակ մեկ անգամ չէ, որ գոլային վտանգավոր պահեր ստեղծեցին մրցակցի դարպասին: Հիշարժան էր 33-րդ րոպեն, երբ Մանուչարյանը, որն այդ խաղում բավական լավ տպավորություն թողեց, մենակ հայտնվեց մրցակցի դարպասապահի դիմաց, սակայն չկարողացավ գրավել դարպասը: Մինչ այդ հարմար դիրքերից վրիպել էին նույն Մանուչարյանը եւ Լոմբեն: Իսկ 45-րդ րոպեին արդեն «Բանանցը» կարող էր կրկնապատկել հաշիվը: Բեսեն անհաջողակ դուրս եկավ դարպասից, Արամ Հակոբյանը փորձեց գնդակն ուղարկել դարպասը, սակայն հարվածը թույլ ստացվեց:

Ընդմիջումից հետո «Փյունիկը» բացահայտ խաղային եւ տարածքային առավելություն ուներ: Գրոհները հաջորդում էին մեկը մյուսին եւ շուտով Տոռոեն գլխի հարվածով վերականգնեց հավասարակշռությունը: «Փյունիկը» շարունակում էր ճնշում գործադրել մրցակցի դարպասին եւ կարող էր հաղթանակ տոնել, բայց կրկին ռմպասավոր դիրքերից վրիպեցին Մանուչարյանը, Փաչաջյանը:

Այսպիսով, կիսաեզրափակիչ 2-րդ խաղում էլ գրանցվեց ոչ-ոքի: Մայիսի 23-ին մրցակիցների միջեւ կայանալիք հանդիպումը պատասխան կտա այն հարցին, թե թիմերից ո՞ր մեկն է հանդես գալու եզրափակիչում:

Վարելայի մարզաշապիկը ազգային մասունք

Ֆուտբոլի Ուրուգվայի հավաքականի ավագ, 1950 թ. աշխարհի չեմպիոն, լեգենդար Օբդուլիո Խասինտո Վարելայի խաղաշապիկներն ու մարզաշապիկը երկրի նախագահ Խորխե Բատյեի հատուկ հրամանագրով ընդգրկվել են պատմական հուշարձանների շարքում: Նման որոշման պատճառն այն է, որ խաղաշապիկներն ու մարզաշապիկը դրվել են աճուրդի եւ կարող են վաճառվի հանվել երկրից դուրս: Ճիշտ է աճուրդը չեղյալ չի համարվել, յուրաքանչյուրը ցանկության դեպքում կարող է գնել Վարելայի խաղաշապիկներն ու մարզահագուստը, սակայն այժմ անհնար է դրանք Ուրուգվայից դուրս տանել: Այսպիսով, մարզաշապիկը դարձել է ազգային մասունք, որը պատկանում է ուրուգվայցիներին: Բացառված չէ, որ դրանք գնեն Ուրուգվայի կառավարությունն ու ֆուտբոլի ֆեդերացիան:

Հիշեցնենք, որ 1950 թ. Ուրուգվայի հավաքականն աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց «Մարականա» մարզադաշտում բրազիլացիների հետ վճռորոշ հանդիպումը շահելով 2-1 հաշվով:

Առաջատարը կրկին փոխվեց

Բավական հետաքրքրական իրադարձություններ են ծավալվում ֆուտբոլի Իսպանիայի առաջնության վերջնագծում: 34-րդ տուրում «սայթաքեց» առաջատարը՝ «Դեպորտիվոն», զիջելով «Վալենսիային» (1-2): Խաղի հերոսը Ֆաբիո Աուրելիոն էր, որի խփած գոլերի շնորհիվ «Վալենսիան» հաղթեց: Չնայած չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում կրած անհաջողությանը, Մադրիդի «Ռեալը» կրկին աչքի ընկավ արդյունավետ խաղով: Սեփական հարկի տակ «Ռեալը» հաղթեց «Մալագային» (5-1): 2 գոլ խփեց Ռաուլը: Հաջողության հասավ նաեւ «Ռեալ սոսյեդադը»՝ հաղթելով «Ռեկրեատիվոյին» (1-0): Հաղթական գնդակը խփեց Նիխատը: Աղյուսակը 69 միավորով գլխավորում է «Ռեալ սոսյեդադը», որին մեկ միավորով է զիջում «Ռեալը»: 66 միավորով 3-րդ տեղում «Դեպորտիվոն» է:

Մյուս խաղերի արդյունքներն են. «Բարսելոն»-«Մայորկա»՝ 1-2, «Օսասունա»-«Բետիս»՝ 2-1, «Վիլյառեալ»-«Սելտա»՝ 6-0, «Վալյադոլիդ»-«Էսպանյոլ»՝ 1-1, «Սեւիլիա»-«Ռայո Վալյեկանո»՝ 3-3, «Ալավես»-«Ատլետիկ»՝ 2-4, «Ռասինգ»-«Ատլետիկո»՝ 0-2: Ռմբարկուների պայքարում առջեւից է ընթանում Ռոյ Մակայը («Դեպորտիվո»): 20 գոլ է խփել Նիխատը:

Վլադիկավկազի մարզադաշտում ռումբ են հայտնաբերել

Ֆուտբոլի ՌԴ առաջնությունում իր հաղթարշավն է շարունակում ԲԿՄԱ-ն, որը 9-րդ տուրում Վլադիկավկազում հաղթեց «Սպարտակ-Ալանիային» (1-0): Խաղի նախօրյակին, առավոտյան, ներքին գործերի աշխատակիցները Վլադիկավկազի «Սպարտակ» մարզադաշտի հյուսիսային տրիբունայում ռումբ էին հայտնաբերել, որի հզորությունը հավասարազոր էր 1,2 կգ տրոտիլի: Սա նման առաջին դեպքը չէ Վլադիկավկազում: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի նոյեմբերի 17-ին «Ալանիայի» եւ «Ռոստովի» հանդիպումից հետո մարզադաշտի մոտակայքում 2 պայթյուն էր տեղի ունեցել եւ միայն երջանիկ պատահականությամբ զոհեր չեղան:

Մոսկվայի «Դինամոն», որ վերջին 2 խաղում 12 գնդակ էր խփել, այս անգամ չկարողացավ գեթ մեկ գոլ խփել «Ռուբինին» (0-0): Վերջերս հաղթանակ տարած չեմպիոնը՝ Նովոռոսիյսկում պարտության մատնելով «Չեռնոմորեցին» (5-2): «Ռոստով»-«Սպարտակ» խաղում գրանցվեց ոչ-ոքի (1-1): Մյուս խաղերի արդյունքներն են. «Զենիթ»-«Տորպեդո»՝ 1-0, «Տորպեդո-Մետալուրգ»-«Կռիլյա սովետով»՝ 3-0, «Ուրալան»-«Շինիկ»՝ 1-2: 0-2, «Ռոստով»-«Սատուրն»՝ 1-2:

Մրցաշարային աղյուսակը 22 միավորով գլխավորում է ԲԿՄԱ-ն, որին 5 միավորով է զիջում «Դինամոն»: 15-ական միավորով 3-5-րդ տեղերում են «Սատուրնը», «Զենիթը» եւ «Ռոստովը»: «Լոկոմոտիվն» ու «Սպարտակը» 10-ական միավորով համապատասխանաբար 11-րդ եւ 13-րդ տեղերում են:

Վեց թիմ զրկվել է պրոֆեսիոնալ կարգավիճակից

Ավստրիայի ֆուտբոլի բունդեսլիգայի ղեկավարությունը ֆինանսական պարտավորությունները չկատարելու համար «Զալցբուրգին» ու «Բրեգենցին» զրկել է պրոֆեսիոնալ ակումբի կարգավիճակից: Այս ակումբները կարող են 10-օրյա ընթացքում բողոքարկել վճիռը: Վերջնական որոշումը կընդունվի մայիսի վերջին կայանալիք բունդեսլիգայի խորհրդի նիստում: 90-ական թթ. Ավստրիայի չեմպիոնի կոչմանը 3 անգամ արժանացած «Զալցբուրգը» ներկայումս զբաղեցնում է 4-րդ տեղը, «Բրեգենցը» 10-րդ հորիզոնականում է:

Պրոֆեսիոնալ կարգավիճակից զրկվել են նաեւ առաջին խմբի չորս թիմեր՝ «Լյուբենը», «Բադ Բլայբերգը», «Լինցը» եւ «Վյորգլը»:

ԹԵՆԻՍ

Արգենտինյան եզրափակիչ

Համբուրգում մրցավեճն ավարտեցին թենիսիստները: Մրցաշարը վերածվեց արգենտինացի թենիսիստների մրցակցության: Հետաքրքրական է, որ կիսաեզրափակիչ մտած բոլոր 4 թենիսիստներն էլ արգենտինացիներ էին: Համբուրգում բավական հաջող հանդես եկավ Դավիթ Նալբանդյանը: Քառորդ եզրափակիչում նա պայքարից դուրս մղեց չիլիացի Ֆեռնանդո Գոնսալեսին (5-7, 6-3, 6-4): Ցավոք, նրա առջեւ եզրափակիչի ճանապարհը փակեց իր հայրենակից Ագուստին Կալյերին, որին Դավիթը պարտվեց (4-6, 1-6): Կիսաեզրափակիչ մյուս զույգում Գիյերմո Կորիան առավելության հասավ Գաստոն Գաուդիոյի նկատմամբ (6-3, 6-7, 6-0): Վճռորոշ խաղում գլխավոր մրցանակը նվաճեց 21-ամյա Գիյերմո Կորիան, որը պարտության մատնեց Ագուստին Կալյերիին (6-3, 6-4, 6-4): Կորիան առաջին անգամ է հաղթող ճանաչվում «Մաստերս» շարքի մրցաշարերում: Զուգախաղում Մարկ Նոուլս-Դանիել Նեստոր երկյակը հաղթեց Մահեշ Բհուպաթի-Մաքսիմ Միրնի զույգին (6-4, 7-6):

Դեշամի մարզչական առաջին հաջողությունը

Ֆրանսիայի հավաքականի նախկին ավագ Դիդյե Դեշամը մարզչական գործունեության ընթացքում իր առաջին հաջողությանը հասավ: Նրա գլխավորությամբ «Մոնակոն» նվաճեց Ֆրանսիայի լիգայի գավաթը: Վճռորոշ խաղում Դեշամի սաները 4-1 հաշվով համոզիչ հաղթանակ տոնեցին «Սոշոյի» նկատմամբ: Գավաթակրի կազմում հատկապես աչքի ընկավ Ժյուլին՝ խփելով 2 գնդակ:

ՁՅՈՒԴՈ

Արմեն Նազարյանը բրոնզե մրցանակակիր

Դյուսելդորֆում անցկացված ձյուդոյի Եվրոպայի մեծահասակների առաջնությունում էլ «Հայաստան» մարզական միության սան, հռչակավոր Արմեն Նազարյանը (60 կգ) հաջող ելույթ ունեցավ: Բոլոր նախորդ երեւանում մինչեւ 23 տարեկանների Եվրոպայի առաջնությունում հաղթող ճանաչված Նազարյանը մեծահասակների մրցավեճում արժանացավ բրոնզե մեդալի, ինչն, անկասկած, մեծ նվաճում է: Նա առաջնությանը մասնակցած մեր ձյուդոիստներից միակն էր, որ արժանացավ պարգեւի: Կանանց մրցաշարի մեր միակ մասնակից Քրիստինե Նաջարյանը (52 կգ) 7-րդն էր:

Ըստ քաշային կարգերի տղամարդկանց մրցաշարում Եվրոպայի չեմպիոնի կոչմանն արժանացան Խերգիանին (Վրաստան, 60 կգ), Դարբելեն (Ֆրանսիա, 66 կգ), Բիլոդիդը (Ուկրաինա, 73 կգ), Աշվանդենը (Շվեյցարիա, 81 կգ), Գրեկովը (Ուկրաինա, 90 կգ), Զեեւին (Իսրայել, 100 կգ), Տմենովը (Ռուսաստան, 100 կգ-ից ավելի) եւ Միխայլինը (Ռուսաստան, բացարձակ քաշ): Նշենք, որ Թամերլան Տմենովը 5-րդ անգամ արժանացավ Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսին:

Կանանց մրցավեճում ուժեղագույններ դարձան Բրուլետովան (Ռուսաստան, 48 կգ), Յուրանին (Ֆրանսիա, 52 կգ), Ֆեռնանդեսը (Իսպանիա, 57 կգ), Ալվարեսը (Իսպանիա, 63 կգ), Շրական (Սլովենիա, 70 կգ), Մորիկոն (Իտալիա, 78 կգ), Բրայանտը (Անգլիա, 78 կգ-ից ավելի), Բեյնրոտը (Գերմանիա, բացարձակ քաշ):

Թիմային հաշվարկում հաղթող ճանաչվեց Ռուսաստանի հավաքականը՝ նվաճելով 3-ական ոսկե եւ արծաթե մեդալ: Ռուսները գերազանցեցին իսպանացիներին ու ֆրանսիացիներին:

Նավրատիլովայի հերթական տիտղոսը

46-ամյա Մարտինա Նավրատիլովան շարունակում է իր երկրպագուներին հիացնել մարզական երկարակեցությամբ ու հաջող մրցելույթներով: Այս տարի նրան ընկերակցում է 17-ամյա ռուսաստանցի Սվետլանա Կուզնեցովան: Այս զույգը գերազանց հանդես եկավ Հռոմում՝ դառնալով զուգախաղի հաղթող: Վճռական հանդիպումը նրանք շահեցին բավական ուժեղ զույգից՝ Ելենա Դոկիչից եւ Նադեժդա Պետրովայից (6-4, 5-7, 6-2):

Հետաքրքրական է, որ 30 տարի առաջ Նավրատիլովան Հռոմի մրցաշարում մտել էր եզրափակիչ: Նավրատիլովան զուգախաղում իր 170-րդ մրցաշարը շահեց, իսկ նրա զուգընկերուհին՝ 6-րդը: Այժմ այս երկյակը նախապատրաստվում է մայիսի 26-ին Փարիզում մեկնարկող «Մեծ սաղավարտի» երկրորդ մրցաշարին՝ «Ռոլան Գարոսին»:

Հռոմի մրցաշարի մենախաղի հաղթող ճանաչվեց բելգիացի Կիմ Կլայստերսը, որը եզրափակիչում պարտության մատնեց ֆրանսուհի Ամելի Մորեսմոյին (3-6, 7-6, 6-0):

«Արսենալն» Անգլիայի գավաթակիր

Լոնդոնի «Արսենալը», որ Անգլիայի չեմպիոնի կոչման համար մրցավեճում զիջել էր «Մանչեստեր յունայթեդին», հաջողության հասավ գավաթի խաղարկությունում: «Արսենալն» Անգլիայի գավաթի խաղարկություններում 16-րդ անգամ հանդես գալով եզրափակիչում, 9-րդ անգամ նվաճեց պատվավոր մրցանակը: Վճռորոշ խաղում «Արսենալի» մրցակիցը «Սաութհեմփթոնն» էր, որի կազմում հանդես է գալիս առաջնության լավագույն ռմբարկուներից մեկը՝ Ջեյմս Բիթին: Սակայն ոչ նրան, ոչ էլ նրա խաղընկերներին չհաջողվեց գրավել Դեյվիդ Սիմենի պաշտպանած դարպասը: 39-ամյա դարպասապահը, որն ամենայն հավանականությամբ իր վերջին խաղն էր անցկացնում «Արսենալում», իրեն գերազանց դրսեւորեց: Հանդիպման ելքը վճռեց 38-րդ րոպեին «Արսենալի» ֆրանսիացի լեգեոներ Ռոբեր Պիրեսի խփած միակ գոլը:

Խաղից հետո «Արսենալի» գլխավոր մարզիչ Արսեն Վենգերն իր շնորհակալությունն է հայտնել ֆուտբոլիստներին, որոնք չեմպիոնի տիտղոսը զիջելուց չընկճվեցին եւ ուժերը ներդրեցին պատվավոր մրցանակը նվաճելու համար:

Լավագույն քառյակը որոշվեց

Իտալիայի առաջնության նախավերջին տուրն անվանեց չեմպիոնների լիգայի հաջորդ մրցաշարում երկրի չորս ներկայացուցիչներին: 3-1 հաշվով հաղթելով «Բրեշիային», «Լացիոն» վաստակեց 60 միավոր եւ ապահովեց նվազագույնը՝ 4-րդ տեղը: Իտալիան չեմպիոնների լիգայում կներկայացնեն «Յուվենտուսը», «Ինտերը», «Միլանը» եւ «Լացիոն»: Վերջինս կարող է գրավել նույնիսկ 3-րդ տեղը: Այժմ «Լացիոն» մեկ միավորով է զիջում «Միլանին», որը 3-1 հաշվով հաղթեց «Բոլոնիային»: «Ինտերը» հյուրընկալվելիս հաղթելով «Մոդենային» (2-0), 64 միավորով 2-րդ տեղում է:

Մյուս խաղերում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. «Ռեջինա»-«Յուվենտուս»՝ 2-1, «Պարմա»-«Պյաչենցա»՝ 3-2, «Պերուջա»-«Ուդինեզե»՝ 0-2, «Կիեւո»-«Ռոմա»՝ 0-0, «Թորինո»-«Էմպոլի»՝ 1-1, «Ատալանտա»-«Կոմո»՝ 2-1: 24 գոլով լավագույն ռմբարկուն Վիերին է: 17-ական գոլ են խփել Ինձագին եւ Մուտուն:

Շումախերը կրկին լավագույնն է

Աշխարհի հնգակի չեմպիոն Միխայել Շումախերի հաղթանակով ավարտվեց «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմրցավազքի աշխարհի առաջնության հերթական փուլը, որն անցկացվեց Ավստրիայում: Դա այս մրցաշարում Շումախերի 2-րդ հաղթանակն էր Սան Մարինոյից հետո: Ավտոմրցավազքի մեկնարկում առաջատարի դերը ստանձնել էր Խուան Պաբլո Մոնտոյան, սակայն նրա բոլիդի շարժիչը չդիմացավ ծանրաբեռնվածությանը եւ շարքից դուրս եկավ: Այնուհետեւ առաջ անցավ Շումախերը, որն առաջինը հատեց վերջնագիծը: Նշենք, որ կանգառներից մեկի ժամանակ, երբ լիցքավորում էին Շումախերի բոլիդը, բենզալցակայման խողովակը հանկարծ բոցավառվեց եւ քիչ էր մնում Շումախերն այրվածք ստանար: Բարեբախտաբար, կրակն անմիջապես հանգցրին:

Ընդհանուր հաշվարկով Շումախերը 38 միավորով 2-րդ տեղում է: Նա 2 միավորով է զիջում Միկա Ռայկոնենին:

Էջը պատրաստեց
ԱՐՈՍ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՍԵՐԲԻԱ

Արյան զոհաբերությունը հանուն կայունության

«Բելգրադի կենտրոնական մասում օրը ցերեկով վարչապետ Զորան Ջինջիչի սպանությունից երկու ամիս անց Սերբիան խաղաղականացնելու առաջին լավ հրավիրմունքն է գտնվում, խոն երբեւէ: Ավելին, վերջապես առավել ծանրակշիռ ապացույցներ կան հաստատելու Հարավսլավիայի Նախկին ղեկավար Սլոբոդան Միլոշեւիչի կապը պատերազմական հանցագործությունների հետ», գրում է մեր ընթերցողներին իր մեկնաբանություններով արդեն ծանոթ լոնդոնյան լրագրող Գովին Պայերը՝ նկարագրելով կացությունն այդ երկրում: «Ափսոս, սակայն, որ այդ բոլորի համար անհրաժեշտ էր զոհաբերել մի լավ մարդու», շարունակում է նա՝ տալով հետեւյալ մանրամասնությունները:

Երբ Ջինջիչը 2000 թվի հոկտեմբերին բանվոր հեղափոխությամբ տապալեց Միլոշեւիչի վարչակարգը, նա ստիպված էր «չհարձակվելու պայմանագիր» կնքել Միլոշեւիչի Հատուկ գործողությունների ջոկատի (ՀԳՋ) ղեկավար Միլորադ Լուկովիչի հետ: Նա գիտեր, որ Լուկովիչը «զենքային կյանքի» առաջնորդներից էր: Միլոշեւիչի օրերին անվտանգության մարմինների կապը մաֆիայի հետ խիստ սերտ էր: Ջինջիչի գլխավոր նպատակն էր վարչակարգի խաղաղ փոփոխությունը: «Մարդ պետք է բարեկամներ ունենա ինչպես դրախտում, այնպես էլ դժոխքում», հայտարարել էր նա հետագայում՝ արդարացնելու համար իր կապը Լուկովիչի հետ:

Լուկովիչը, որի ՀԳՋ-ի «կարմիր բերետները» Միլոշեւիչի հրամանով 1991-98 թվերին Դրեգնիկից (Խորվաթիա) Դրենիցա (Ալբանիա) ընկած տարածաշրջանի մարդկանց կոտորել էին, 2000 թվին մի կողմ քաշվեց եւ չխանգարեց Միլոշեւիչի տապալմանը: Նա նույն ձեւով վարվեց, երբ 2001-ին արդեն վարչապետ դարձած Ջինջիչը Նախկին բռնակալին Հաագա ուղարկեց իր գործած ոճիրների համար միջազգային դատարանի առաջ կանգնելու համար: Փոխարենը Ջինջիչը պայման չհավաքեց Լուկովիչի եւ նրա համախոհների դեմ:

Նա շարունակեց հաջողությամբ հաղթահարել հետմիլոշեւիչյան Սերբիայի խաղաղականության «սկանդալային տարածքները», դիմակայելով նույնիսկ ծայրահեղ ազգայնական Նախագահ Վոյիսլավ Կոշտունիցային, որը դեմ էր Արեւմուտքի հետ լավ հարաբերությունների սերտացմանը: Ճիշտ է, նա չկարողացավ նոր ծայրաս բանալ, բայց հետզհետե իրադրության լիովին տեր դարձավ, որի հետեւանքով կայունություն հաստատվեց: Արեւմուտքից օժանդակությունն սկսեց մուտք գործել, ազգայնական մոլեռանդությունները իրենց ուժգնությունը կորցրեցին, իսկ երբ անցյալ տարի Նախկին Հարավսլավիան պաշտոնապես դադարեց գոյություն ունենալուց եւ Նախագահ Կոշտունիցան էլ կորցրեց իր պաշտոնը, Ջինջիչի համար ճանապարհ բացվեց պայքարելու միլոշեւիչյան ժամանակաշրջանից մնացած կլանների դեմ: Հասկանալով, թե ինչ է ծրագրվում իրենց դեմ, վերջիններս իրենց նողկալի դեմքը ցույց տվեցին:

Հունվարին Լուկովիչը հրապարակավ մեղադրեց վարչապետին խոսնակներով չկամարվելու, Արեւմուտքի առաջ հանձնարարված եւ Սերբիայի «հայրենասերներին» Հաագայի դատարանին ուղարկելու համար: Փետրվարին մահափորձ կատարվեց նրա դեմ: Բայց նա կարեւորություն չտվեց զգուշացումներին: Մարտին սպանեցին նրան: Դեպքը տեղի ունեցավ մարտի 12-ին Ադմիրալ Գեորգիեւիչ փողոցում, կառավարության շենքի մոտ, որից ղեկավարվում էր ՀԳՋ-ի հրամանատարի օգնական Զվեզդան Յովանովիչը: Ջինջիչը զրկեց անմիջապես մահացավ: Սպանվում էր, որ նրա կյանքի երկրորդ կամ հավանական փորձն էր: Սակայն ոչ մեկը, ոչ մյուսը տեղի չունեցավ: Ջինջիչի սպանությունից ու ոստիկանության հավանական մնացին Ջինջիչի խաղաղականությանը: Փոխվարչապետ Զորան Ժիվկովիչը նշանակվեց նոր վարչապետ: «Մաֆիան սպանեց մեր ամենաբարեկամի պարտիզանի», հայտարարեց նա իր Նախկին բարեկամի համար: Նրա կիսաս թողած գործը:

Մարտին արդեն մոտ 10 հազար մարդ էր ձերբակալված, որոնց համար էլ կեսը դեռեւս կալանքի տակ է, եւ արդեն 45 հոգի մեղադրվում են սպանության մեջ: Նրանց ոչ բոլորին է հաջողվել բռնել: Բազմաթիվ ոստիկաններ, դատավորներ, անվտանգության գործակալներ եւ կլանների անդամներ մեղադրվում են թմրանյութերի վաճառքի, մարմնավաճառության, փողեր լվանալու եւ այլ հանցավոր գործունեությունների մեջ: ՀԳՋ-ն ցրվել է:

Ջինջիչի սպանությունը հակընդդեմ հետեւանք է ունեցել՝ առիթ ստեղծելով ժողովրդավարական ուժերին ոչնչացնելու միլոշեւիչյան կլանի հզոր իշխանությունը եւ վերջապես ներկայացնել ապացույցներ, որոնք Միլոշեւիչին անկասկած բանտ կառաջնորդեն:

Իր դատավարության երկու տարվա ընթացքում Հաագայում հազարավոր ապացույցներ են հավաքվել Խորվաթիայում, Բոսնիայում եւ Կոսովոյում կատարված վայրագությունների մասին, սակայն ոչ մի ապացույց, որ Միլոշեւիչն անձամբ հրաման արձակած լինի սպանելու: Մոտավոր հաշվարկներով նրա հետեւորդները 200 հազար մարդ են սպանել:

Հաագայում Նախկին գլխավոր դատախազ, իսկ այժմ Հարավային Աֆրիկայի սահմանադրական դատարանի Նախագահ Ռիչարդ Գոլդսթոունի մեկնաբանությամբ, Սերբիայում կոտորածների կազմակերպողները ոչ մի գրավոր փաստաթուղթ չեն թողել դրանց վերաբերյալ: «Այդ բոլորը եղել են այլ բարբառով կամ գլուխ շարժելու միջոցով», ասել է նա: Բայց այժմ լուրջ պատճառ կա ենթադրելու, որ, եւ անցյալ շաբաթ արդեն որոշ մարդիկ հայտնվել են Հաագայում եւ վկայություններ են տվել, որ իրենք անձամբ Միլոշեւիչից բանավոր հրամաններ են ստացել էթնիկական զտումներ իրականացնելու: Վերջիններիս թվում է Միլոշեւիչի աջ ձեռքը համարվող, գաղտնի ոստիկանության ղեկավար Յովիցա Ստանիշիչը, որը պատրաստ է Միլոշեւիչի դեմ վկայություններ տալ, պայմանով, որ փոխարենը նվազեցնեն իր պատժաչափը: Այնպես որ Միլոշեւիչի երգը երգված է: Ջինջիչի սպանությունը նրան վերջնականապես խորտակեց: Սերբիան փրկվեց: Բայց ափսոս, որ Ջինջիչը իր կյանքի գնով հասավ այդ բոլորին:

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Կցենք իջի քարտ: Հեռ. (09) 423833:
- Վաճառվում է առանձնատուն Արաբկիր համայնքում, Երեւանից 50 կմ հեռավորության վրա: Առանձնատունը երկհարկանի է, ... 1000 քմ հողամասով, ունի 120 հաց ծառ: Գինը 5000 դոլար: Հեռ. 25-00-96, Հունան:
- Վաճառվում է 3 սենյականոց բնակարան ... 16, 4-րդ հարկում, ... 80 քմ, բնակելին՝ 44 քմ, ... Գինը 11.500 ԱՄՆ դոլար: Հեռ. 45 22 79:
- Վաճառվում է բջջային հեռախոս «Նոկիա 525», ... Գինը 190 դոլար: Հեռ. 45 22 79:
- [illegible] Հեռ. 65-68-37:
- Վաճառվում է 1985 թ. արտադրության «Մերսեդես-Բենց» 230E մակնիշի ավտոմեքենա: Գինը 4000: Հեռ. 48 21 19
- Վաճառվում է ... 42-52 ... Գինը 80: 53 14 39 (Անուշ)
- [illegible] Հեռ. 61-33-10: Հասցեն՝ Ա. Մանուկյան 42:
- [illegible] Հեռ. 25-25-20:
- Վաճառվում է 207 քմ տարածք ... Հեռ. 35-56-57, 36-38-48:
- Վաճառվում է 4 սենյականոց բնակարան Օրբելի փողոցում, ... 65.1 քմ ... 47.8 քմ ... Հեռ. 22-08-84:
- Վաճառվում են թվային հեռախոսներ: Հեռ. (09) 46-62-38, Արմենուհի:
- [illegible] Հեռ. 53-68-14:

HUJ Հայաստանի ուսանողական ջոկատների ասոցիացիայում դուք կարող եք ձեռք բերել 2003 թվի ISIC միջազգային ուսանողական քարտեր: Դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Կորյունի փող. 19ա, 7-րդ հարկ, 705 սենյակ: Հեռ.՝ 52 27 88, 52 27 01

HUJ Հայաստանի ուսանողական ջոկատների ասոցիացիան հրավիրում է 15-17 տարեկան դպրոցականներին մասնակցել կամավորական ֆրանսիական միջազգային ճամբարների ծրագրերին: Պայմանները՝ ֆրանսերեն կամ անգլերեն լեզվի իմացություն եւ ուղեւորության ծախսերի հոգում:

Դիմումները ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝

Կորյունի փող. 19 ա, 7-րդ հարկ, 705 սենյակ: Հեռ. 52 27 88, 52 27 01

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՄ)

ԲՀԻՕՀՄ-ի «Արվեստ եւ մշակույթ» ծրագիրը հայտարարում է մշակութային խաղաղականության զարգացման նախագծերի մրցույթ: Նախապատվությունը տրվելու է այն նախագծերին, որոնք նպաստավոր կլինեն

- արտ-մենեջմենթի զարգացմանը,
- մասնագիտական աշխատանքների եւ ռեսուրս կենտրոնների հզորացմանը:

Նախագծերը պետք է ներկայացնել անգլերեն կամ ռուսերեն լեզվով մինչեւ 2003 թ. հունիսի 27-ը տպագիր եւ էլեկտրոնային տարբերակներով: Դիմումի ձեւը եւ մրցույթի մանրամասն նկարագրությունը կարելի է ստանալ ԲՀԻՕՀՄ-ում հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 375010, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ./ֆաքս 542-119, 541-719, 543-901, E-mail: aram@osi.am

կամ հիմնադրամի ինտերնետային հասցեով՝ www.osi.am

CONVERSE BANK

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոնվերս բանկի» ծրագրավորողների խմբին անհրաժեշտ են ծրագրավորողներ

Մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են

- Բարձրագույն կրթություն
- Աշխատանքային համապատասխան փորձ
- Անգլերեն լեզվով տեխնիկական տերմինաբանության իմացություն
- JAVA, MS SQL ծրագրային լեզուների տիրապետում

Դիմումները ընդունվում են մինչեւ մայիսի 30-ը:
Հասցեն՝ Վազգեն Սարգսյան 26
E-mail: post@conversebank.am
Հեռ. 23 08 16

CONVERSE BANK

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Կոնվերս բանկը» հայտարարում է մրցույթ թափուր հաստիքների համար.

- Թղթակցային հարաբերությունների բաժնի մասնագետ
- Հաշվապահության բաժնի մասնագետ
- Ներքին վերահսկիչ խմբի մասնագետ
- Դիլինգային բաժնի մասնագետ
- Իրավաբանական անձանց եւ միջազգային ծրագրերով վարկավորման բաժնի մասնագետ
- Օգնական-գործավար

Մրցույթին մասնակցելու պարտադիր պայմաններն են.

- Համապատասխան բարձրագույն կրթություն
- Համապատասխան աշխատանքային փորձ
- Համակարգչային գիտելիքներ
- Օտար լեզվի իմացություն

Աշխատանքային ընութագրերը հայերեն լեզվով ընդունվում են «Կոնվերս բանկի» գլխամասում, Վազգեն Սարգսյան 26 հասցեով կամ e-mail post@conversebank.am

Վերջնաժամկետը մայիսի 30-ն է:

Պատրաստվում եք ճամփորդությա՞ն
Չմոռանաք վերցնել...

Անձնագիր

Ճամպրուկ

HSBC Բանկի Կրեդիտ քարտ

HSBC
Ձեր բանկն ամբողջ աշխարհում

Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ,2003

UN DP

ՄԱԶԾ-ի հայաստանյան գրասենյակը ցանկանում է գտնել 6 հատ ՌԴ-ի արտադրության նոր մեքենա եւ հրավիրում է կազմակերպություններին եւ անհատ ձեռնարկատերերին մասնակցելու մրցույթին: Փաստաթղթեր ստանալու եւ մրցույթի պայմաններին ծանոթանալու համար կարող եք դիմել ՄԱԶԾ-ի հայաստանյան գրասենյակ հետեւյալ հասցեով.

ք. Երեւան, Կ. Լիբկնեխտի 14, հեռ. 56 60 73 (լրացուցիչ 119, Գագիկ Շահինյանին), մինչեւ սույն թվականի մայիսի 23-ը ժամը 15:00:

Փակ ծրարների ներկայացման վերջին ժամկետը սույն թվականի մայիսի 28-ը ժամը 18:00:

UN DP

ՄԱԶԾ-ի հայաստանյան գրասենյակը ցանկանում է գտնել 114 հատ համակարգիչներ եւ հրավիրում է կազմակերպություններին եւ անհատ ձեռնարկատերերին մասնակցելու մրցույթին: Փաստաթղթեր ստանալու եւ մրցույթի պայմաններին ծանոթանալու համար կարող եք դիմել ՄԱԶԾ-ի հայաստանյան գրասենյակ հետեւյալ հասցեով.

ք. Երեւան, Կ. Լիբկնեխտի 14, հեռ. 56 60 73 (լրացուցիչ 119, Գագիկ Շահինյանին), մինչեւ սույն թվականի մայիսի 30-ը ժամը 15:00:

Փակ ծրարների ներկայացման վերջին ժամկետը սույն թվականի հունիսի 06-ը ժամը 18:00:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա, Գրանցման թիվ 65: Պատվեր 69150: Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 19. 5. 2003 Գինը՝ 100 դրամ